«КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР»

ДАЬКЪАЛА ХИЛДА АДАМИЙ ВІАЬСТАН ЦІЕЙ!

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхахьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

КХАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕХЗ

№ 53 (4533). ИКХАЬРА, 1 май, 1968 шу. Мах 2 кап.

ЦХЬОАЛАГІА МАЙ

Цхьоалагіа май... Дег гІоздоакх цу дешаша. Вай массаза бокхача безамца кийчху цу хьамсарча денга. Ший хозача, эргадоалча дувхарца кхачнад біальстан цІей. Хозахета белгалдаьхац из ди къахьегамхоша. Цунца цар дийзад мехар эргадаькхара шоаш даглаттар, шоаш сатийсад, шоай лоІам. Цхьунхьа хиннад цох адамий біальстан Цlей, къахьегамхой дунен халкъашта юкъера солидарноста ди.

Укх шера 79-гІа дезду Цхьоалагіа май бедхлий болам истере хухь. Шин тайпара белгалонаш йолаш да хІанзара Май. Вай мехка хиннай дунен теркам тІаозадаь йоа Йоккхий робытеш. Деррига дунен тІа деккаш Октябрьски революце ах біаь шу дизара Цlей, деррига дунен тІа хьаржал цунах дахьна кхоллама беркат. Будапеште хиннача Консультативни вІашагІкхетаро соцам баьб 1968-ча шера ноябре-декабре Москве коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совешанн гулье.

Социалистически паччахьалкхенаша — Варшавски договора доакъашхоша — Софие вІашагІтехача Политически Консультативни Комитета совещание тІайнача Декларацие тІа хьагойтад, мишара мел боккха кхерам тІаотабаьб Вьетнамерча американски агрессе. Цхьунхьа до белгалдаькхад, деррига социалистически мехкаша, прогрессивни, машар безача низаша вьетнамски халкъо лоаттабу къовсам хьалдахар боккхача лоархІаме хилар.

Таханара Май Октябрьски революце шоллагІча ах біаь шера хьалхара Май да. Из дезду деррига дунен кортамукъале езача адамаша. Юхатоха йиш йоаца заман низ хинна дІаэттаб коммунистически болхлойн болам. Цо чулацаш хІана дунен еррига районаш.

Вай мохк біубенна боа коммунизма новкъа. Дуне цецдоах советски халкъа карагІдувлача турпала гІулакхаша.

Тахан, деррига советски халкъ санна, къахьегама сонгІатаяца накъабаьхкаб хьамсарча Шейна Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой а.

Укх номер тІа вахa кепаток пар къахьегама толамаш дувцаш йола рапорташ. Доккха де йиш йолаш да карагІдаьинараш.

Улицаш йоагаль шерш шІе байрахаш, хоза дувхар дийха кийчъенний городаш, юрташ, массе метто дек зоане илли, сакъердаме музыка. «Даькъала хилда 1-гІа Май — империализмана духьала, машар, демократи, социализм бахьан долаш доаттабеча къовсамо къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарноста Ди!» — ахаш массе мийнге дек парте тІахьехамаш. Демонстраце колоннашка гу рапорташ телаш дола транспаранташ, партен хадъхен цхьоагІо, машар, адамий ираз кхайкадеш дола лозунгаш.

Цар тешаш ду советски нах шоай Даьхенна, хьамсарча партена мутІахьа хилара, царте хьалхашка оттадаь деккараш цар даим сийленца кхоачашдергхилара.

Цхьабакъда, карагІдаьинначох доккхаш а вец, тахан воай цІей дездеча хана, вай деккарийла дапнза дика гІулакхаш белгалдаха, уж кхоачашдара теркам тІабахийта.

Республика къахьегамхой пятилетка кхоалагІча шерах чубениаб. Цар социалистически деккараш тІайнах пхе шера план хинал хьалха кхоачашье, В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъахаха. Дукхача коллективаша хІанзале доккхий толамаш даьхад. Сийленца кхоачашду цар шоай доп. Цхьабакъда, хІана а йолаш я тІайнца деккараш кхоачаш ца ду коллективаш. ДІабахача биъ бетта план кхоачаш ца ей йнсай дикка предприятеш. Дукха кхоачамбоацараш да гІишлош хьалйоача а. Ханнахьа хьалъяь ахац тІишлоний объекташ, нах чубаха цІенош, кхетамца вІаштІехьбаккхан къахьегам. Республико хІана а долаш за тІехьадуса боахамаш.

Цу тайпара кхоачамбоацараш кхы дІахо ла мегарглац. ХІана хьалхашка латта керттера деккар да Май сийна яьржа социалистически ахь кхы лаьгІ ца йолийташ дІахо кхьар. Вайна эпа беза еррагача торонех. Пятилетка кхоалагІча шера цхьа предприяти, цхьа боахам хила йиш яц тІайнца социалистически деккараш кхоачаш ца деш. Керттера теркам тІабахийта беза Ішлмен дарда тІа къахьегам вІаштІехьбаккхара, къахьегама овсарле даккъара, продукцега дІалоар кІелигдара. ЛоархІаме гІулакх да дикагІбарий опыт сихха балха юкъебкхахьар.

Бехктокхаме ха я хІана республика кхаш лелалерашта хьалхашка латтар. Кхехкаш я пятилетка кхоалагІча шера лакха хьувкъам чуацара яьржа социалистически ахь. Механизаторий сийлен деккар да біальстан балхаш ханнахьа дикен чакхдахар. Ленна терко е еза механизаторий хьаштий.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей сийлен деккар да социалистически ахьа керте латта, цунна кхетамца кулгадле. ХІара денна итогаш а еш, ахье баьннарашта дІадоваьйта дезаа карагІдаьинарг. Лакхде деза хьалха латтарий сий.

Кердача толамашца белгалдоаккхарга вай пятилетка кхоалагІа шу. ШерагІа яржийта пхе шера план хапал хьалха кхоачашъярай В. И. Ленин ваь біаь шу дузача денна сийленца мукъадахарах йола социалистически ахь.

Даькъала хийла Советски Союза ленински коммунистически парти — вай мехка коммунизм хьалгьара дегаш уравттадер а вІаштІехьдоахар а!

ОСМИЕВ Хьамзат.

БІАЬСТАН ЦІЕЙ

Заме йоІ ма, хоза, къайга
Дене кхаьчад біальстан цІей,
Дунен тІарча къахьегамхой
Барт-йиш чІоагІье доккха цІей.
ЦІера ала санна мела
ШІе байракаш марщаеш,
Хьайна йоаш ма, адам догІа,
Халкъий машар кхайкабеш.
Тахан гетта и вай майдеш,
Улицаш а гетта и.
Балха адам даьнна цар тІа
Догай йІовхал шерта и.
Мала мух ба аьшгІа хьекхеш,
Ца цІе даьрош ловзаду.
Нахаюнье чу а гІертал,
Цар басилгах хьекхалу.
Зоане илли. Нахьа бовар.
СапаргІата гІоза ди.
Хьанна хозаа, хьанна дейша
Ер ма кийрда дена ди!
Хозий шовна дувла цІегІорча
Сийлакх парти доставеш?!
ЛакхагІ йоа цІе байракаш,
Мохьа гаргга кхайчаеш!
Къахьегамца сийла йоахар
Ва Даьхено денкхал вар.
Цу телаший рапорташца
ГІолаш, юрташ кхайкадар.
Тахан гетта и вай майдеш,
Улицаш а гетта и, —
Чет-са йоацаш нах ба цар тІа,
Догай йІовхал цар тІа и.

П. Кобкашвилс фотомонтаж.

ХЬОНА, ТХА ХЬАМСАРА ДАЬХЕ!

«Старогрознефть» НГУ мехк даттахой деккача къахьегама толамашца накъабаьккар тхьамарча дезача цІейна. Газ аракхара биъ бетта план 28-ча апреле кхоачашъяьй, кхаъаш совгІа хьоьна газ 11 миллион гаргга кубически метр я. Мехкдаьтта даккхара план 29-ча апреле кхоачашйир, май бетта чотал даьнна мехкдаьтта 14 эзар гаргга тонн я. Уж толамаш доаккхе къаьстта дика къахьегар Хачатуров Рафаила керте латтача цхьоалагІча промысла коллективо.

А. ФОМЕНКО,
тха шеста йоаца кор.

■

Лакхача къахьегама толамашца накъабаьккар Грозненски вагонникаш ЦхьоалагІча майна. Коммунистически къахьегама цІи лелаеча цу коллективо цистернашта ремонт я яь, уж мехкдаьтта чудотта кийчъяра биъ бетта план хапал хьалха кхоачашъяьй. Деккарел совгІа пхи біаь гаргга цистерна кийчйир. ХІаьта цехерча стационникаша планал совгІа 120 чарх кийчйир. автоконтрольни датчикерча цистернашна 200 совгІа автотормоаш прибора ремонт йир. Цар кІезига кхоалаза материалаш, растворителаш, хьуматерьялаш, электроэнерги, ахчан средствош.

Г. АНИКЕЕВ.

■

Грозненски гІишлой-материалий № 1 йолча комбината коллективо хика къахьегама совгІат кийчдир ЦхьоалагІча майна. Валовий товарни продукци араехара биъ бетта план 22-ча апреле кхоачашъяьй комбинате болхлоша. Планах лаьрхІачул совгІа арахийца продукци 31 эзар сома мах а я. Продукцина реализаци яра план а кхугта ханал хьалха кхоачашйир. Укх шера къаьстта дика къахьег Бородин Владимира кулгалдеча кІир еча цехa коллективо Никитченко Зинаида керте латтача алибастрови цеха коллективо.

З. РАДЧЕНКОВА,
Грозненски гІишлой-материалий № 3 йолча комбината инженер-экономист.

■

Доккхийча толамашца накъабаьхкаб тахапарча цІейна Наурски района «Красное Знамя» яхача колхоза В. Нестеренкос кулгалдеча ферманой тІара оалхазараш леладераш. Цар тешаме дош деннадар района къахьегамхошта юкъе хьалхара моттиг яккха. Дош кхоачашде каьпиний шаф.

Гарга ба ков тІара оалхазараш леладераш паччахьалкхенга фуш доккара шера план кхоачашъяра. ХІанзале Даьхенга дІакхьачад 300 эзар совгІа фуъ. ХІаьта шера план а яц 350 эзар фуъ мара.

■

Укх деношка РСФСР Министрий Советен ВЦСПС-ен карарахара тела Шe байракхи премеи лаьрхІа 10500 эзар сом ахчен деннад Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза коллектива.

ДоагІаш лаьд Даьхено цу боахама колхозхой сий. Укх тІехьарча хана шерра-шера хІара гектара тІара 24—25 центнер ялат чудахь боахама ялагаш леладераш.

Шe байракх хьаэцаш колхоза председателa Ананий Васильевич Билетова тешшаме аьлар, — укх шера боахама кхы а лакхагІа дола толамаш доахаргда.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1968 шера 1 Май № 90 г. Москва.

Новкъостий салтийи матросаш, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Тахан советски халкъо цуй тІемахошца чІоагІа тІа дезду 1-гІа Май — къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарноста Ди.

ЦхьоалагІча Мая цІей вай мехка дезду парте ХХIII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа, Даьхен экономически оборонни низ чІоагІбар духьа толаме къовсам лоаттабеча советски наьха патриотически хьинар чІоагІа айденнача хьалашка.

Советски Союза халкъашта къаьна бераччо къахьегаме керда толамаш а доаьлаш накъадолх цу цІейна вежарашха дола социалистически мехкаш, капитала мехкашкара болхлой класс, хадпаш, тІа-тІа шерагІа боаржабу цар монополей Іазвиа духьала, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабу къовсам.

Машара, социализма, демократе тІуаьлха хьалхара шоай боккха бехктокхам хета а бец, Коммунистически партен Советски правительства дапза дарг мел доаьар ду дунен халкъашта юкъера кхоккаш вІаьдбарах дунен керда тІом на хаийтарах, социалистически мехкий, вай хаьаро деррига революционни низай цхьоагІов кхотадалари чІоагІдара.

Социализма вежарашка долча мехкашца цхьана Советски Союзо дизза новкъостал ду империализмана духьала къовсам лоаттабеча халкъашта, массе оагІорахьара хьаллоад американски гІаьраховта духьала сийлахьа тІом беш йола турпала Вьетнам, израильски агрессех хьалхинидараш дІаьадахор духьа Іарбий халкъашна лоаттабу никхон къовсам.

Социалистически содружества мехкашна хьинаре къовсам лоаттабу ФРГ милитаристски реваншистски низаш юлакъоалар духьа.

Советски паччахьалкхеч машарец кхерамзлеш низ бола фактор я вай Герзашнара Низаш, тІемагІлеш дуккагІа чІоагІдаш латта цар низ. ■

Эскарен Флотен тІемахой!

ТІагІертте лакхье тІема кийчоа фела, кІалд ца луш эргайоахаш тоне тІема говзал, чІоагІье дисциплина, тешаме лорабе Советски наьха — коммунизм хьалъеш берий машара къахьегам.

Новкъостий салтийи, матросаш, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Дунен халкъашта юкъера къахьегамхой цІей — 1 Май даькъала а душаш, цунца дувзадешна [illegible]ал ду аз шуга, тІемен политически кийчо еча оаш керда толамаш дахар лоа сона.

Дунен халкъашта юкъера къахьегамхой цІей белгалдаккхар духьа аз приказ ду:

Тахан, ЦхьоалагІча мае, моттигерча хенах 21 сахьат даьлча вай Даьхен столице — городе-турпале Москве, союзни республикай столицашка, хІаьта иштта городашка-турпалошка: Ленинграде, Волгограде, Севостополе, Одессе а крепосте-турпале Бресте а ткъаь артиллерийски залпаца салют ала.

Даькъала хилла I Май — империализмана духьала, машар, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча хьовсамерa дунен халкъашта юкъера къахьегамхой солидарноста ди!

Даькъала хилда турпала советски халкъа цуй майра Герзашнара Низаш.

Хоастам хилба Советски Союза Коммунистически партенна цун ленински Центральни Комитетан!

СССР оборона Министр
Советски Союза Маршал
А. ГРЕЧКО.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕ МАШАР ЧІОАГІБАРА ЙОЛЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕЙ ЛАУРЕАТАШ

1. НГУЕН ТХИ ДИНЬ — общественни политически деятельница (Къулбехьен Вьетнам).
2. ХОРХЕ САЛОМЕА БОРДА — писатель, общественни деятель (Колумби).
3. РОМЕШ ЧАНДРА — Деррига дунен Машара Совета генеральни секретарь (Инди).
4. ЖАН ЭФФЕЛЬ (Франсуа Лежен) — художник, общественни деятель (Франци).
5. ЭНДРЕ ШИК — Іилмахо, общественни деятель (Венгерски Халкъа Республика).
6. ЙОРИС ИВЕНС — кинорежиссер, общественни деятель (Нидерланды).

СОВЕТСКИ ДАГЕСТАНА — 50 ШУ

МАХАЧКАЛА, 29 апрель. (ТАСС корр.). Май хьалхара денош белгалдоалача денна — Дагестане Советски Іаьдал кхайкадаь 50 шу дизарца кийсденнад Дагестана къахьегамхой. Цу ден сийна тахан торжественни заседани хилар Махачкале. Доклад йир Дагестански АССР Министрий Совета председатела А. Д. Умалатова.

Хьалха тІехьабисе хинна лоаман мохк советски халкъий вежарашха болча дезала юкъе чІоагІа дегІаена мехкдаьтта, газови, машиностроительни, приборостроительни промышленность а йолаш, механизировании юрта боахам а болаш йола республика а хинна дІаэттаб.

Советски Іаьдал латтача шерашка боккъонца йола культурни революци хиннай Дагестане. Республике болх беш я СССР Іилмай Академе Дагестански филиал, Дагестански паччахьалкхен университет, педагогически, юртбоахама, медицински институташ. Товеннай Дагестана халкъий искусствои къамай литературеи.

«ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРАХ» ТЕЛАЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТЕ

1968 шера 26—27 апреле академика Д. В. Скобельцына председателал а деш заседани хилар «Халкъашта юкъера машар чІоагІбара» телача дунен халкъашта юкъерча Ленински премешта йолча Комитета.

Комитето, 1967 шера дунен халкъашта юкъера Ленински премеш хьожаяра хьакъехьа хьачуеннача предложенешка а хьежа, цу дешах лаьца решени тІайийцай.

Тахан кепатох дунен халкъашта юкъера Ленински премеш хьожаяр бола Комитета соцам.

1967 ШЕРА «ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРАХ» ТЕЛА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ХЬОЖАЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА «ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРАХ» ТЕЛАЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТА СОЦАМ

Машар лоаттабара чІоагІбара духьа къовсам лоаттабара гІулакха тІехдаьнна доккхий хІамаш карагІдувларах «Халкъашта юкъера машар чІоагІбарах» тела дунен халкъашта юкъера Ленински премеш лумби):

НГУЕН ТХИ ДИНА — общественни политически деятельница (Къулбехьен Вьетнам).

ХОРХЕ САЛОМЕА БОРДА — писатела, общественни деятела (Колумбие).

РОМЕШ ЧАНДРА — Деррига дунен Машара Совета генеральни секретара (Инди).

ЖАН ЭФФЕЛА (Франсуа Лежена) — художника, общественни деятела (Франци).

ЭНДРЕ ШИКУ — Іилмахочоа, общественни деятела (Венгерски Халкъа Республика).

ЙОРИС ИВЕНСА — кинорежиссера, общественни деятела (Нидерланды).

Москва, 1968 шера 27 апрель.

КЪАХЬЕГАМА КЕРДАЧА ТОЛАМАШЦА

Первомайскера мехкарий

Дерг а диала хадийгIача а хьахоьаш хIана дац цу 50—60 сот болх бен долча цехе. Цкъаза хетаду, мехкарий цхьан хIаман уйла еш корташ чу а даха багIийхьогI аьнна.

ХIьата из шатта дац. Царех хIаранена шийна мара ца хоза, ца бовза къахьегама мерза уьм ба нйна гIеме хета цу чу доьлла тайжа «шарх-шарх».

Цар хелича кулгашта бIаргахьаха цо, тIаьхьа хоьрга шоана хеттача тайгара уж сабаре беннита, цар бер хала в чолхане а бохх болга.

МагIа йистте «тхьамида» гIанда тIа, штIача кIий герга юх йолча йоIа дIотIахьожавир со мехкараша, из тха звеньевая я, аьнна. Делача секундин стрелкаген цун кулгашкен хьежача цхьатарра хургьар цар ритм.

— Сменах массаза дIа-хьа лахийта леза хьа уре бе доалла кулг, дагардьдац Iа? Бешш бу ао Вовсейена Лидайца.

— О, цун чот тоха хала да,— йоах йоIа, — счетни машина оаз цу гIулакха.

Со шоай балха духхIазала дагановте хийча тарза тIа эза а эза 540 грамм слюда а дехьаш ера Лида.

— Ер я, — аьлар цо, — тха хIаране сменагIа йола норма.

Книжка йиттъа беттагарг нисъсех сомен шин пIелгтала шерен а йалаш мера а лестина Iаьржа пластинкаш яр Лидас газета юкъе а еха хьенараш.

— Уж дагарйича ховргла хьона тха кулгаш мел сиха лела а тха мел къахьега леза а, — йоах Лидас.

Дукха хьа йоае езар уж дагарьеш. ТIаккха 5 грамм эзар ю. Царех йиь пластинка хилар. Йитта дагарйича цу 540 граммах хул 632 пластинка. Цу хIаранех дитъ дакъа доаккхаш кIеанагIа дале а 5—6-за уре «Iотта» леза.

ХIана хала дац шин норма кхоачашъяра сменагIа массаза хIа-хьа лостаде леза кулг ха, царех хIаране—2000 —3000-за. ХIьата норма ер Iеш уххала дукха а бац.

Лидас сменагIа шин кулгех чакхдоаках килограмм хилзал слюда, цул тIехдоаккхаш а ба-Масала, Измайлова Лемка. Из вилоговммал тIехйоал.

Йитта ихьаннена карагIа ца дьаннар шоллагIча а доалаш юкъарча низаца кхоачашъю мехкараша шоай планаш. Дабача кхаъ бетта план кхоачашйир цар 108 процент. Цу вай йийцача пластинкаш тIара 28—30 микрон мара сома доаца «мордаш» хиткъача урешпа хьа а доахни шоай кулгех цу хана 1662 килограмм слюда чакхдаьккхаз цар (план 1450 килограмм йолча. Йитта хьинар долаш ба Первомайскерча слюдной цехе къахьегаш бола мехкарий.

Кьыд салагIа беттаду къахьегама оасарлен изе ухх апрель бетта: леза, дерригача халкъий шеI — 1 Май ма дий хьатIазатIаш. Цуина къаьтта совгIат кийчдеш ба уж.

Бригадаш, звенош шоайла яхье яьнаьй. Хьалхе вай йийцача Лидий звенос лелаю.

Цеха мастера, эрсий къонача кхалсага Стасенко Екатерина Михайловнас шIераш йоах дикагIбарий: Бузуртанова Зайнаша, Загнева Пердоеса (бригадир), Дзейтова Халчата, Пугоева Лемкай, Героева Марета... дукха ба уж-м.

Духхьал цхьан къахьегачах сектьердам яйие Iаш цезера мехкарий. Дукха бе царна вокъе шиний тайпара талант йолаш. Хьаз Ёилаш я Вовсейен, Лида, Оздоева Салаулайла дикагIа пандар доахкаш мехкарий дукха бар цу юрта, хьалхара моттиг Таштамирова Лидайга я.

Шоай художественни самодеятельноста кружок вIашагIъехлой мехкараша. Каст-каста хул уж шоай юртарча, Сунженски района клубай сцена тIа.

Дика кинофильм ленад аьнна хеза саррахьа вIашагIкхийте клубе болх.

Сакъердам ца беш дIахьийтан цар шоашцара новкъост маьре йода моттиг а.

Вешта аьлча, къахьега а салаIа а хов хьинар долча Первомайскерча мехкарашта.

М. ЗАНГИЕВ.

СУРТА ТIА: М. Героева, Л. Измайлова, Л. Пугоева, Х. Дзейтова.

И. Пимова сурт.

Шерра хьожаяр тха контора бурув деттача бригадай коллективашта юкъе 1 Май шIейна дукача къахьегама толамашца накъдахара йола социалистически яхь. Из бахьан долаш укх шера хьалхарча бетта плани тIеийца социалистически декхараш хамал хьалхе кхачаьше вIашагIеьльзар тха. 1 Май тIаккхачалца планал совгIа 500 метр бурув техад контора бурувдеттараша. Къаьстта дика ткъахьейтаз майски вахте из. Алешникова. Шипова кулгалдеш бурувдеттаргой бригада.

Во дац тха бригада хьехкамаш а. Тоьал ха я тха коллектива Вознесенски майда тIа бурув детта. Iохьий эшаш йоза бьыт. ХIанзале мелови тIоананка массеза скважинаца бурув техай бригада. Уж еоштам а мекIаьтта лун я. Кхо бутт хьалха контора кулгалкома тха бригадана тIадиллар № 884-ча скважина бурув тохар, цунна кIалдарча мезани тIоанашка кхаччалца бурув тоха езе, скважина кIоавгал 3500 метр.

Бригадина хьалхашка латтараш бехктохаме декхараш да. ХIана аьлча, массанена хоаш да иея хьа да Малгобек-Вознесенски майда тIара геологически хьалаш. Цудухьа бокхха теркам тIабахийтар коллективо бурув тохара хьалаш тахара. ЧIоагIа гIо ние тхона болх дIабалабазехьа хиннача кустовой конференце, контора инженерно-технически белхлоша белгалйир хургIоза халонаш, уж дIаяхара дола накъош лийцар. Скважинана шIс бетта бурув теха дала деза тхо, хIана бетта юкъерз лаьрхIача 388 метр бурув тоха леза цхьай станокаца.

Хьалхашка латта декхараш бехтокхаме хилар кхета а деш. Iалашате бокхха теркан тIабахийта къахьег ерригача коллективо. Геологотехнически нарядага хьежжа мара тохаш тохаш доза бурув. Скважина чуйоахийта инструмент, аьара ца хилийтара дукха. хьалхагIо геттара чIоагIа хьежа, техка мара чухейташ. Нагахьа санна инструмент вIамига а телха хуле мунца бурув тохаш, из балха юкъера дIайоаких. Каст-каста скважина ствол гоама йий хьежа деваш хул тхо, дукха ха йоацнаш. 3260 метр бурув техачул тIехьагIа хьежача, гучадаьлар бурув дазтеах нийса доалга. Из гетгара чIоагIа зеархIаме да. хIана аьлча цу гIулакхо тха болх чIоагIа боалах.

ХАЛОНЕХ ЛОАРХIАДУ

Тха болх йитта дика лакхьа бола корттеро цхьаз нах ю, цуккхьа йола цахадеш теркам тIабохийт царшанеш дакхьаро, юкъара дерттарий опыт йовийтара. Бола беш йолча скважинашта аьара йоацаш бурув тохара гоама Iомаеча курсашка дешаш Iа тха бригада хулкхагIа бола болхлой. хIьата цхьабараша дийца а баьина шоай разрядаш хIанзале лаккхъай. Цу курсашка болхлошта хьехаш контора инженерно-технически белхлой ба. Курсаш бахьан йолаш тха бригада цаI болхло висвенац лакхагIа бола разряд йолаш. Знамен хилаога хьежжа дика болх бу бурувдеттарий гIончаша А. Носхоева. И. Сурипчанова, чабоанчка Н. Иронина. Хьонача белхлочо М. Мамергова, хьычар. Бригада белхлой гоахало, цар опыта тешал цу оахй тхоай бола дерттIа чакхбоаккхаргхилава.

ХIанз эттара халагIа йолча тIоанашка кхаьчад тха бурув. хоий вахарра Малгобек-Вознесенски майда тIа кIалхарча майкопски тIоанашка чIоагIа халонаш нийслу — уххала йоккха дахлена я, инструмент вIалуий. ХIанзале кхьаккха аьара йоацаш цу тIоанашка 250 метр бурув теха хьинад, кастта фаваншенфорош тIоанашка кхоачаргда.

Бурув сиха, аьара йоацаш тохара санна теркам тIабохийт бригада коллективо хIара бурув тохача метрга дIабода мах лехбара а. цуккхьа дIал- материалаш ... денна ... Цу гIулакхагIа лоаттлаш да оаха ... Новатор ... нийса лелаш бригада, цу ... бола рецепташ нийса лелаяр.

Уж деррига а гIулакхаш бригада вIаьфейIахьдоалията хьалхьчех лIаелалца баьча балхо. ХIанзале, итташ эзараш соммаш кхоао вIашийкхьаьйнахь тха. Бурув тохе йолайьча кхаь бетта 2351 метр бурув техад, вешта аьлча хIанзале пятилетка кхоалагIча шера хьалхарча ах шера план вIаьккхерзатказ коллективо. Первомайски ШIей сийна тIайийнача социалистически декхарех лирхIачул дукха вIяхагIа ха уж тIейтамаш. Пайда оаш бола балха ха 88,2 процентага кхаччалца, лакхьа. Йитта да тха бригада коллективо 1 Май нахъавоагIаш дьаха къахьегама толамаш, оаха лерригачий дуцей къахьегамлой ШIейна хетаду уж.

Латтан дерригача прогрессивни кхачаша кастта В. И. Ленин вал бIаь шу дуза дц доьерга, вай мехкий къахьегамхоша цу денна наIтьабалхай тIаьа лекхара декхараш. Цу тайпара оаха а лакхIаз 1968 шера план 25 декабрь тIаккхачалевьа кхоачаьше, хIьата планах леркIачул дукхагIа 25 метр бурув а тохарга.

Тхоай дош кхоачашдергха тарах тешаш да тха.

Х. ДАМУРИЕВ,
«Ингушнефть» НПУ № 1-ча бурувдеттача мастера мастер.

НАЗРАНА
ТАХАНЕИ КХОАНЕИ

Къаьна Назрань — дукха дика, из бIаргалайна юрт. Дукха хIа ца уххала цхьа маьнинкхьа вокзалн шIех шIан мара ца хиина. Шой шIа а хилиакц цу моттига. «Вокзале» олаш хиннад цунах хьалха. Назрань оррагача района шIа хиннай. ХIанз из шIи шийх тIаллийтай кьонача горедa.

Хьалхарча Назрана вахарах дукха дувца лезаш дац.

1958 шера уххала болх беш шIар ши предприяти мара (кирпични заводи, мельзаводи), хIанз 14 я; цу шера уххала 4 эзар саг мара вацаца, хIанз 14 эзар ва.

Сиха беттаду къонача Назрана аха, ший тайпара вечуи а деттадуча цул дега. БIаргашта гуш хувцаду из, хувц цо шин сибат. Бохаккхийча цаха дагайоагIа уххала цхьа ... па кьгIа ха. Хьалха дIахьача шераша егIараш ца лаьрхIача дуккьал укх бIаьсти ваха тхоай гораде дIоагIай бIаьш тайп-тайпара кьона гаьнаш.

Кхыча гoредашка бахача мара вIаьттIарадь шIенош бIаргагуш хиннадаш хьалха наьсархоашта. ХIанз уж шоаш бах хьалха хилпа цхьайола юрташ чухьахала долча шIеношка. Диказа вIаьттIарадь 30 совгIа шIа да хIанз Назране. Цар чу бах хьехархой, юрт-йоахамен промышленностен специалисташ, лораш. Укх тIеххьарча шин шера духхьал лорашта оаьай саза 30 совгIа мел эзар чуэола квартира.

ДегIаух наз бола Назранера кьона болхлой классе. Юкъера лаьрхIача ворхI эзар совгIа сег ба уж. Уж дукха-кIеанта ба хоьрга 1958 шера уххала хиннача 300 совгIа сагала нийсбича.

Цуига хьежжа дукхагIа хул, дегIаух наьха хьиентоей, цар культура. Тхан тха теркама мехьмоттиг дIалоац цу гIулакхама. Къаьстта аккхбоннаб из теркам Назрань горед хиннача тIехьагIа. Ер шоллагIа шу марр дзиаденналаш цу хана деш.

Ала деза, къонача Назрана эзар кхоаш аяххехьа латтача организаци, организацеша. Нагахьа санна цунах горед хилалехьа ер моттиг тоаяра юкъера лаьрхIача цхьан шера 36 эзар сом мара кьччахьаккхеро хьахешам хилналехе укх шера тхона деннад 76 эзар сом. ХIанз да шолаш шоаза дукхагIа.

Тоьаргья духхьал тха цхьан райбытиомбината укх тIеххьарча беттанашка шерьаье, хьайнIлаш лекъай бIаргаейча-м. Нагахьа санна хьалхагIа барсагIа дайча, ... аша, бий ваха, кхьдолча хоадан боацачa гIулакхаш г. Орджоникидзе, Грозный наьрамазой аьа боаш хиннабале, хIанз беррига кхоачам уххала болаш ба Назранe укх деношка хьайнйллай гoредарча хьосано йоккха а дика а мебIача наьхен кхалнаьхен парикмахерски, хага гIире хьабу а товбу а мастерсокйи, йоккха фотографи, берий «Мир» аха тиша, илланий, эххай лятта нлеонаш хьаду цех, лаьрхIа болхлоашта эза барахьаш чага мастерской, кхыйола дIаниига предприятеш.

ХIанз Назранe 400 шIагIа баха лай хьунах ала, шIера пийе боаш ба. Газа сийна аьлаш деаг цар шоашмашка. Газ лу тхона Сунжерча, МалгIабекерча мехкадьттахоша.

Назрань доахкача географически карта тIа кхыча горедашта вухе дIаяхье аьаргъ аьнна хьу сона кхьта. Горед догIабоалхара оттадаш йолча 20 шера лаьрхIача генеральни плана тIа беш бола болх дIаболабайь самоеалисташа.

Тахан ше план кальхата тIа оттаарга а ца хьоаш цул хьалха бала гIорв наьсархой, хьалххa а дIаболабайь ше кхоачашъяра болх. Назрань микрорайонаш я ер дIа-хьа йийкхьай. Уж цун «пялженааб» я. БIаргагуш дегIа ух уж.

Масала, хьожарги вай хьалхарча микрорайоната. Из я «Электроинструмент» яха кьона завод улла моттиг. Из хIаьхатехьа а хьалйиза аьнайн. Цох шин тайпара дIаьмига горед хиннай. Уххала шоай тишаш, столовеш, кхыйола организацеш, учреждениеш а. Из моттиг нийта дегIаяра, хоьзарий доахха барпал ала доагIа «Электроинструмент» яхача завода коллективана, цуй директора, партийни организацеша. Из микрорайон, из Назрань малхбузехьара тIехьа хьалхьийбор дукхагIлолча дахьье из завод ше я. Цу из моттиг тоаяра дIадахийтах укх тIеххьарча 10 шера ерригача Назранага дIадахийтар шессел ахча.

Йитта шоай горед тоаяр гоамьестал лу уххаларча кхага предприятеш.

Дешашка дIахьекха ... укх юкъерча массеха шера тха кьонач горедa хургIоаш сурт а. Йийса шера уламаш, йоагаш зийнахьара серпа. ХIанз дейа уххала хьалдерги 5—6-за вIаьттIарадь шIеноеш; кьохта ...кагIа айбе бе, тIехь-тIехьа уххала, хургьа дукха сиповаш, цире, культуро ... фабрика юкхе), салоIа шIа.

ХIанз хьаттIадагIача шера уххала урагIа гIоеган 100 хеабаа лаьрхIаш шIа, универмаг, райисполкома лаьрхIа шIеной, 960 бера лаьрхIа школа, 100 ... котельни, кхыйола объекташ.

Йоацца аьлча хоа я Назрана кхоане. Бахьа аттй хурвдаз из гаргазза. Дукха къахьега эшаргза. ЮзургIай тхона тхоай моттигах шIи-чаза-горед?

Юхьогьа. Хаз, торобаш йоаш я. Хьаха лена шоай къахьегамхерча безамна, хьинар хилеш йоаш ча наьсархой. Дукха хул тIара шоаба тха тхоай специалисташ. воал 3е ...доIа кулгалхой, ... болхлой. Уххала уж кхебеш шинь профессионально-технически училище, шортта опыт йода коллективаш я.

Тхоай йоккхача депутатий, коммунистий аьеша тхоай моттиг тоае, наьха сакхетам, культура ... хьэ тхоа. Из тешам чIоагIбена дукха ха я.

Х. АРАПИЕВ,
Назрановски депутатий Совета исполкома председатель.

ИНЖЕНЕР-БУРУВДЕТТАР

ДIакхха шоайла вIашагIа ца къасташ дика ихо деттагIа вар Гашенко Яша, Виноградов Май, Буслаев Вася. Цхьана ворхI класc чакхъяьккхар цар. Сиха чакхдаьдар дешара шераш. Дlахо йодача хана вахара никь лацара уйла ейь латтача Гашенко Яшас аьлар: «бурувдеттараш хурга вай». Цу дешa чIоагIа раьза хилар цун новкъостий а. Грозненски ремесленни училище деша бахар уж. Цига кхаь новкъоста доттагIал ихь а чIоагIделар. Ерригa уйла тIаахийта Iомабора бурувдеттарий, слесара болх.

Деша багIача хана дукха за хIахьора Гашенко Яшас ше карлана гIерта специальность кIеаргагIа йоаза гIертам. Цудухьа цу кхьннена юкъе дешарах дикагIа кхеташ вар Яша. ХIамах кайоалаш, ше хIаьолалаь хIама дизза чаккхдоаккхаш оамал я цун, — цудукхьа дикагIа дешачарна юкъе ва из, — йоах цох производственни обучене мастера. Сиха чакхъяьлар училище аькка ха я.

Цул тIехьагIа уж балха хьежабу Октябрьски бурувдеттача конторе (хIанзарча Карабулакски бурувдеттача конторе). Бурувдеттарий гIончалла хьожабу уж. Шоаш кхоъ цхьан бригаде битар цар цар хьалхара лехар. Цар лехар кхоачаш а деш, цхьан бригаде балха хьожабу уж. Дукхача хана вена цига балха болча бурувдеттараштa хьохкам а телаш, хьинаре къахьегаш вар кхаккхе новкъост. Дукха ха ялалехьа лоархIаме хIама хилар цар вахаре, комсомоле дIайийцар уж.

Къахьегача хана хайре царна доттагIал мел лоархIаме да. Бурув тохача хана хIа-юха новкъостал де дезилга кхетадора хIаране. Хьинар долаш хагий вах ба уж. аьнна характеристика елар царна цу хана хиннача бурувдеттача «участка начальника А. Д. Катасонова (хIанз Социалистически Къахьегама Турпал). Дукха ха ялалехьа уж кхоккха а «Сунжанефть» НПУ эттара хьалха вIашагIъехлача бурувдеттача комсомольске - катирхой бригада юкъебахар.

Карабулакe, Ачалихе е миччахьа кIоарга бурув тохаш ше бригада хиича массаза а хьалха латтараштa юкъе вар Гашенко Яков. Общественни балха юкъе а хьинаре дакъа лоацар. Дика шахматиста волейболиста вар из.

КарагIаьнначох кхоачайбаьIаьлар новкъостий. Бурувдеттарий гоьзал Iомаеча курсашка деша бахар уж. Дикех тIехдикех дешаш чакхъяьлар уж а. Цул тIехьагIа тайп-тайпарча бригадашка сменашта кулгалле хьожабир къона бурувдеттараш. Цига болх бешехьа сайрийнара школа чакхъяьккхар.

ХIанз ше мел лийрхIар кхоачашбахьа вай, — аьлар Буслаев Васие. Из бакъда аьнна ше аьнар чIоагIду Виноградова а. Цу гIулакха раьза хилаьар Гашенко Яков. ДIахо дешаза даргдаш, — аьлар цо. Цул тIехьагIа массеха ди доаллашехьа цар вахаре эттара лоархIамегIа дола хIама хилар. Уж КПСС членалла дIайийцар. Ше парте членалла дIаяцача хана дIахо дешарга аьнна дош деннадар цо, из кхоачаш ца дича дарглоацилга кхета а дора.

Цхьа юкъ ялалехьа вай Дацен столице Москверча Губкина цIерагIча мехкадьттаз газен институте деша бахар. Экзаменаш дика дIаелар, конкурсах чакхбаьлар. Шоаш деша дIахьежабьча предприяте стипенди а телаш, хийшар цар, дика чакхъяьккхар институт.

Цул тIехьагIа доттагIий шоаш хиннача коллективе инженерала балха баьхкар. «Ераш ба вай къона инженераш, шоаш дIаьолаьь гIулакх дизза чакхдаьккхарaш, аккарех дoккхал де деза вай, — йоахар бурувдеттача контора директора А. М. Косивченкос.

ВоккхагIйола инженер хиларга хьежжа хIанз кхоачашде дезаш хьалхашка латта декхараш бехктохаме хилар кхетадора Гашенко Яковa. Каст-каста го йиш яр из бурувдеттараштa юкъе бурув тохаш воаллаш. Бурувдеттараштa йовзийтар дикагIйола методаш, эшачоа новкъостал дора. Воккхьонца вола кулгалхо, специалист, доттагIа, хьехархо хилар дIахьехар цо бурувдеттараштa.

Конторе дикагIчарех вола рационализатор а ва из. Дукха я цо тийна производствa юкъехьа рационализаторски предложеннеш. Къаьстта чIоагIа бурувдеттараштa езаеннай гидромешалка гидропистолет эргйоаккхаш ше еина рационализаторски предложени. Хьалха дIахьача хана кулгашца дIа-юха кхахьа езаш хул утяжелитель, хIанз механизированни хьесапе кхоачашду уж балхаш. Из бахьан долаш бурувдеттарий балх дикка аттача бьлар, хIаьта пачхахьалккхенна из эзараш сомаш пайда а бир.

Цхьаккха минут балха ха евзьа йоалийташ участки воккхагIйолча инженера Гашенко Якова. Боаргl-боаргIача шаннийсбу болхлой, ше хьайкхаш тех шин участкерча болхлоашта. Ше коммунист хиларга хьежжа партийни поручени а дика кхоачашъю цо. Коммунист иов. Гашенко тха контерча пропагандисташта юкъе дикагIа лоархIачарех а ва.

Наггахьа мара шIагIа хилаш Яков. Из болх бу Заманкульски участок шIенна гаьна я.—Са шоллагIа хоала цIа ду из. — аьл цо. Ший сесагаца Танаца, кIаьнкийца Серёжаца шIагIа волча хана шоай вахарах лаьца дувцаш. дIахо йодача хана ше лерхIарех дуццаш гамукъалдоакх цо.

Ше бурувдеттарий гоьзал карагIаьнначох дьккхал деш ва из. Хьалха хиннача белхлочох инженер хиннав, иштта дика кулгалхо а хиннав.

А. БАМАЛЮН.

[РЕПОРТАЖ]

ЯХЬА НИЗ

Делкьийга 12 сахьат дьнна ер. Салоlача цхьан сахьата хlама дуаш, шашкаш, шахматаш ловзаш, газеташ, журналаш дешаш хиина КПСС XXIII-ча съезда цlерагlча завода тайп-тайпарча установкай технологаш, машинисташ, слесараш, инженерно-технически болхлой шо-шоай балха моттигашка гlоухаш бар.

Цу хана цига хийсданноча тlема дукьале кхийтар завода цхьоалагlча цеха начальник иов. Петров. Тхо бlаргагушешьа цо аьлар: «газета болхлой а кхьчеб, аккар лехараш хургб-из май сийна яьржача социалистически яхье тьехка латтарешь.

— Тха деттара дуе хьо аьнна, — цо эар чlоагlдар оахе.

— Тха завода дукха установкаш я коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаш, цар массане а цу цlерa сий лакхе а латтаду, — аьлар цо. — Цхьабакьда, цу массайолча установкай коллективашта юкъе я белгаьнна дика къахьегаш. ЦхьоалагIча майне дика къахьегама совгIат кийчдьрах я Овсянников Иван Петрович корте латта № 1-2 йолча установка коллектива.

Цул тIехьагIа дукха за воале цу установке кхьчар тхо. Дика де ший кое санна, установка колоннашка, пишкашка, компрессоршка хьожаш лелар установка начальник иов. Овсянников.

— ЦхьоалагIча мая сийлена мехьаккхара завода ерригача установкашта юкъа яьржача социалистически яхье хьаккхара моттиг яьккхай оахе, аьлар цо. — 12-ча апреле кхоачашъяй мехадатта сийрда продукция эрзанцара бить бетта план. ХIанзалехьа планал совгIа аракийце продукция эзоаш сомий маьха я. Бокъонца бола специалисташ ба тха установке болх береш цхьа моттиг нийсъяйийтам бахха тIа хьоазем хиина. Церцара кастта пенса ваза къасте везнега дега а доагл сона.

Иштта берт тайна къахьегача коллективо лаьрхIадар апрель бетта аразеца валови продукция 5 процент дукхагIа хилийта, къахьегама оасарле 4 процент лакхье, дукха Iы, электроэнерги иоае. Уж социалистически декхараш хамал хьалхе кхоачашдир.

—Укх тIехьарча массеха шера хьалха леттаж а тха установка, аьнна оаха деча къамаьле юкъейоагIа установка йоккхагIйола оператор Назаренко Надежда Никитична. Цунга хьажжа да тхона тела совгIаташ, — йоах цо операторна пенах хьалхуллача памятни вымпелагахьа, пен юкъ дIаоттаь леттача цаха карара кара талача ЦIеча байракхагахьа, кхыча совгIаташкахьа кулг а лестадеш.

— Из деррига беркат доал Груздев Александр, Семенов Борис, Идрисов Махьмад, Захаров Иван, Матвейцев Михаил сийe болча технологий «дошочв кулгех.

Доаза къахьегама толамаш лехьа хилар бахьанаш дукха да. Корттердар да болх нийса вIаштехьбаккхар, технологически режим нийса лелаяр, оборудовенига биззача низаца болх бейтар, установкана ремонт еш йоакха кIазнгъар. Уж ерригa пункташ установка технологаша дика кхоачашдо.

ХIанз цу яхье хьалха латт тха установка, — аьлар иов. Овсянников.

Пятилетка кхоалагIча шера план а хамал дукхе хьалха кхоачашъергиларах дог тийше ба технологаш.

ЦIей сийна яхье эттараша доаьча толамаш дог гIоздоеш, дIахо ma а дикагIа ше йийл шун, лоацаш а доахаш кьаст тхо церцара.

Б. КОСТОЕВ.

Сурта тIа: шоаш доаьча къахьегама толамашка хьежаш ба йоккхагIйола оператор Н. Назаренко, оператора гIончa М. Матвейцев, оператор А. Груздев.

И. Пимова сурт.

Шерагара-шерега дегIаухаш хьалуш латт город Грозный. Пятилетка кхоалагIча шера хьалде лаьрхIа да дукха наха чуIе цIеноши школаш, берий бешаш, кхыйола культурно - бытови объекташ. Уж объекташ хьалъйа дукха къахьег пятилетка кхоалагIча шера «Грозпромстрой» треста № 4 йолча гIишлой - монтажни управление коллективо.

Управление гIишлош ъерaша цхьоалагIча Мая кийчду совгIат да: хьалдь дьаккха дIачуду бIаь квартира йолаш 38 квартирех латтан шин цIа, бытови гIулакхаш ду сенон, кхыйола объекташ.

Укх деношка цо хьалдь а доагкха дIачуденнад 38 квартира йола наха чуIе цIа. Цу цIагIа хургьи тина. Из цIа хьалдеча хIара сменан норма тIаххоачеш а еш, хьинаре къахьийтар Яковенко Ольгас кулгалдеча малярий бригада. Дика дзад цар цу цегIа малярни белхаш. Уж белхаш деш хиннера малярашта Н. Стальмаха, Н. Медведюка, Р. Радченкона, П. Утюна, Л. Дудаевна баркаляоргда шоада беха хьешараш.

Сурта тIа: малярш Н. Стальмах, П. Утюна, Н. Медведюк, Л. Дудаева шоаш хьалдьаьча 38 квартира кулача цIаи юхе.

И. Пимова сурт.

БЕЛГАЛДУ БІАЬСТАН, ИРАЗА ЦІЕЙ!

БОАХАМ КЪАХЬЕГАМХОША ЧІОАГІБУ

Надтеречни района «Знаменский» совхоз къоьна боахам ба. Из совхоз віашагІъелла дикь шу мара дьаьнаьене а юххьанца болх дертІа боахкхача хана кухьала уьттащ хиина халонаш ешаль хІанз пайда луш хилараl совгІа «Грозвино» объединение чуйоагІача коншаш лелаеча цхьа бола совхозашта юкъе а дикагІчарех лоархІаш я тха совхоз.

Геттара толаме чакхдаьккхар боахаме вояхара шу. Пачхьалкхенга юртбоахама ерригз продукташ йоахара тІейиша декхарш йоахкхачадир. Цу шера совхоза баьнна пайда 108,7 эзар сом хилар.

Иштта толаме цу шера къахьегарах тха коллектива РСФСР Министрий Советан ВЦСПС-ан кара кара тела ЦІе байрахх елар, хІаьта тха комсомольско-кагирхой шурий-товарни ферма боллоша шоллагІа шу да царто Надтеречни районан Надтеречни райисполкоман кара кара тела ЦІе байрахх шовнкара діа ца хеца.

Шозйа хета шег оаха тхоьш хесталеш санна. КарагІдаьнначох кура х.дьаьна цогІ кхоачаш бац Іе дага доладарех дац-ах. Цхьаболъда коллективна хІамза хІи лваннеллар дахи алсамдаккхаш ухк питалитах боахама хьалхешка етта декхараш кхоачашдерІхилара бІубенна ба боалада кхаш лелаерш фермий боллойн.

Укх шера парна хьалхенна бехктоххаме декхарш латт. Дош денна пачхьалкхенга 1661 [illegible] алат, 355 тонн комсий, 310 тонн шура йоккаргьа дьина.

Совхоза коллектива ший кхоачамаши пайда [illegible] йола резервши тахна а техна лат деккара питалетка план укх кхоалагІча шера кхоачашьяь яккха лаьрхІад, хІаьта комсаш йоахара план 1969 шера, хьайбай продуктайи — 1970 шера 7-гІа ноябре тІакхоечча.

Дагалаттар кхоачашдара беррига, теркам тІабахийта 1-ча Май сийна шерра язь йоаржаль къахьйгад укх денощка совхоза массайоача участкашка къахьегама вахте лаьттачар.

Еррига производство дегІайоаладара лаьрххІа [illegible] іриштеш белгальый совхоза администраце партномаца цхьана. Царех эггара доархІамера хий декха лаьттащ шердар, удобренеш кхоачам билла а хан-ханнахьа а кхашка ехиш хет оаша. Из иштта ца хилча лаьтта лоладара культура айа йоа ац. «Цхьатарра бІал дертІа віашгІехьбаккхара, хьайтача къих аккордно-премиальни хьисапе ала хьежадара, хІара къахьегамхочун инициатива, бехктоххам айбара а теркам тІаухийт ойха.

Иийтта комсаш лелаю звено віашагІъелай совхозе. Царна кулгалде говзал йола тешаме нах хьоьжабаьб. ХІара звенона тІачІоагІдаьд комсаш аьтІа 40—45 гектар лаьтта, оаш йола техника а тІехьаюхза инвентарь а еннай. Цул совгІа хІара механизатор къаьстта шийна хьакъдаьстаьча участке йолча комсашта гІулакх до декхарийла ваьа бІарччача шера. АррlагІа беча балха карад лаьо цуйна, нагахьа саяна ца из болх, цина е тІех дека чакхбоаккхе хьалха хьаьча алапена тхьэ процент ахча тІаккетт.

Уж йоацаш хьажиІа кхею шо звено я совхозе. Цар болх а комсаш леларий санна віашгІехьбаьккхаб. Цхьарчаа доацаш хІаране кха ахащ, цун тІаккетар, преми духхьа ше кхьанне ший участке баьча бряхах лу.

Цу дерригаш къахьегамнара боахе чІоагІа совбоал, ше беча балхах бехктоххаме волаш хІарантгаьхетадайт.

Иштта кхо-дикь шу хьалха Тийрхала декха дайча Наурски совхозашка комсий балхашка дІаухаш хиина нах шоай юрта къехьегаргдолаш совбар. Хьалха конторера ара ца боалаш баьгІа счеташ бехкой болх беча мотте латта декхарийла бар.

Укх шера хьалхарча деношка дена къахьегамхоша юкъе шерра язь йоаржаьра терко еш хинвад тхо. ХІара кхо ди, декада, бутт, квартал чакхйоаллаше балха итогаш ю. Хьалхара моттиг дьаьххачарна къаьстта балха хинал теркалъеш вымпелаш, ахчан премеш ду. Цу тІулакхо чІоагІа айю къахьегама оаарле. Цу хьакъе дика масал да 1-ча Май сийна вахте а етта цу цІейна тхо толамашца накъадаькха хилар, бІаьстен юххьанца ерригза гурахьа 1050 гектара тІа кийна культураш йолча самолеташка подкормка йир, иштта 800 гектар комсаш агІача а. Цул совгІа ала дезаш хиина лаьттащ аьхах из толаш массанахьа макхаш даьхад.

Агротехнически дикача хана 1300 гектар лаьтта бІаьсти ю культураш дІайийра планал йоагІар 1010 гектар мара йоацача. Чудуйтам 220 гектара тІа хий дилла. Шахорча хана а декхаргдолаш да ялаташ дІадийнача кхашка хий.

Дукха ба боахаме укх шерашка производстве хьинаре дикъа лоацаш бола механизатораш. Царех ба. трактористаш: коммунист Ахтаев Маду, парте бозца Докуев Мовлад, Закриев Іабиди, сельщикаш Солтаев Алас, Инуева Лоьпа, кхыбараш.

Ше дика кулгалхо вола хьахайтал цхьоалагІса кхаш лелаеча бригада бригадира Закаев Альбека. Кхашкара бела ме дика віаштІехьбаккхарца боахама аьтту баьлар дерриза кхашкара балхаш ханнахьа чакхдаха.

Цу бригаде лертІа болх хьабе хьалаш хилар совгІа дика салаІа йиш я. Цар культстане радио я, керда газеташ, журналаш, шахматаш, шашкаш а Цеча уголоке. Бейса дикха совчарна къаьсттача цІагІа цІена меттиш, кхача дика кийбу столова я цига.

Беркат лебаш да комсий бешамашка а.

Массанел тІех къахьегад укх бІаьсти кхоалгІад отделене (управляющи Мударов Ширвани) дазмыштна.

Комсий боацамашка эша гІулакх лоттадеш хиначарна юкъе белгалбе бела кутІарера болхлой Тимаева Жала, [illegible] Залаги, [illegible] Тамара, иштта дукха кхиберая. Даша шоай ден нормаш [illegible] тІехкхоачашьеш хьайбакхай ух.

Районе хІанз цІа хеш я тха шурий-товарни ферма. Цхьабакъяь цил шу хьалха-м совхоза леш бар доахаза боллан. Укхаза хІанз болх беш комсомольско-кагирхой бригада я. Царна кулгалхеш я лаккхара зоотехнически образовани йола къона коммунистка Н. Синченко. Дукха даьл цо барт тайна коллектив хьалкхеран ферма рентабельни хилийтаран. Кагирхой коллективна из карагІдаьннаьга хІанз гуш да. Укх шера бхь бетта шура яккхара план 130 процент кхоачаьйой фермо, иштта планал совгІа еххай пачхьалкхенга кхьйола хьайбай продукташ а.

Шура дукхагІа яккхара баршача къовсаме хьалха латтачарна юкъе ба доярки ХІамдова Аема, Капланова Зоя, Юсупова Йха.

МТФ шоай цІе уголок я. ХІанз ха лоттаргдеш салаІара мел эшаре долаш да укхаза. Ферме къахьегача кагирхоех дукхагІа барам кулинесть вецини свидетельтсте даькъа лоацаш, сайрийнарча школе дешаш ба.

Цу ферма бохьаша «Коммунистически къахьегама коллектив» яхд цІи яккхара хІанз къовсам лоаттабу.

Совхозе НОТ-а коанеси віашагІъелл. Даша тоххаш бу цар юртбоахама коллектива балха юкъе дийсну кхоачашбоапарам гучадоалаш, шерда прогрессивни зар балхах дІагардеш, къахьегамхой хьурмат де Іоалбеш, къахьегама оасарле лакхъяра наьнъаш лехаш.

Цар теркамца лелабьча балхах баьнна пайда хІанз хилуш ба. Совхозе йоахача юртбоахама продукташка дІалудар дикка чухиахьа даьккхад. 1967 шера кхашкаса чуденача хІара центнер ялатага дІаадахар 2.55 сом хилар, иштта аьхча планах доасІачуз 80 кепиг чухиахьа, шурий центнерага 13,12 сом е планаг 1,68 сом кІезигагІа, хІаьта дукха центнерага [illegible] сом гаргга кІезигагІа.

Иштта да тха коллективо питалетка кхоалагІча шерарча дезача цІейна хетадаь къахьегама совгІаташ.

Д. ЗАНГАЕВ,
«[illegible]» совхоза директор.

Хьинарца даькkха сий

Наурски района комсаш лелераш питилетка кхоалагІча шера шоаш лаьрхІа толамаш доахергхиларах бІубенна ба. Из дика хелуш да бІаьстан юкъенна дена комсий бешамашкарча балхий темпашка хьежача.

Районе хІанз дукхаьл комсий йолхайаш лоархІаш бархІ совхоз я. Цар кхашка укх шера хьункъаргйолча комсашна 12494 гектар лаьтта хІа[illegible].

Района юртбоахаме хьалха лаьттачай совещане лакхара социалистически декхараш тІаийнар комсаш лелараша. ХІара бригада, отделене, боахама кхоачалаьна пайда ядзза йиса, резерваш белгалъяь 72 эзар тонн комсий чуэца лаьрхІад районо укх шера.

Шоеш ла лерхІар кхоачашде етта кугІлоаниlга. ЧІоагІа хьжар айлаь къахьега дезарда комсий бешамашка.

Из дика кхетавеш болча совхозий къахьегамхоша хьалхе соахха гурахье дена Іаламо е бойабелар укх бІаьсти кхашка де деача бІдхаанта.

Къайладахьа дезаш мичал кІара шера комсаш йоІача, иштта кхьдоаа баккхом чакхдоахача хана совхозашка болх хьаннахьен дикен лелабергьа бола квалифицированни болхлой тоъаш боацилга. Цу гІулакха теркам тІабахийтача боахамий кулгалхоша комсаш лертІа йоагІйола нах кийчбара хІара совхоза Іана замалахьа курсаш віашагІъехкар. Цу курсашка Іомаваь 170 сагІ хІанз хьокхаме къахьегаш ба тха комсий бешамашка.

Кхетаеша віашгІехьбаьнкхабар из болх Кирове цІерагІчех «Калиновский» яхчен совхозашка. Укхаза комсаш яІа Іомабаьб кхолола балхаш эеш боаи нах а. апрель бетта эггара дукхагІа комсий бешамашка балхаш лаьржача хана цу гІулакха уж парцагІбаха аьттуй хилар цу боахамий. Уж ба мастерскойшкара, гІишлой объекташкара, бухгалтерешкара, кхыча участкашкара цу бехктеккхамерча хана шоай балха моттигашкара мукъабалийта йиш йола нах.

Каст-каста мух хьехаш йоаьал латт тха районе ахкан замалахьа, Іай лаьтто Іоаль тІоадел сиха пункара дІайоалл. Цудухьа комсаш хІачч бІаьсти даим хий деха дезаш кул. Цу гІулакха хІара боахаме кийчъяь поливальщикий кадраш я. ХІана ханнахьа тІехьа ца доахаш хий деха цар комсий бешамашка.

Хоьш да, хІанзера бІаьсти комсаш леларашта аьттув болаш йоаццилга. Цхьа[illegible] 1-ча Май сийна яхье баьннача тха механизаторий карагІдьлар лоацшача хана ерригз комсаш лаьттах хІалара мукъа а яьла мулгашца дІаннйсе. ХІаьта комсаш хІара отталь графика хІанз тІехкхоачашъю цар. Цхьатарра комсаш хьалъехкаш, шналера [illegible] боаха комсий кхашка.

Иль эзар гектар лаьтта минеральни удобренеш тайсай. Комсий гальнаш кийлха агІача Новкъашка [illegible] керда ца дІаегІад.

Балха [illegible] цул тоьпашкеш дилдача хьокхаме къахьегаш а «Комсомольский» яхчен (директор [illegible] Савчук В. Ф., партоорганизаце секретарь Малая П. С.) Калинина цІерагІчен (директор Саблин П. Ф. парторганизаце секретарь Орлов И. И.) чхьагІар доаккхача совхозий коллективаш.

Укхаза аргІанера ха хьатІаттача яхье баьннача дьхча балхий итогаш ю. Хьалхие яьккхача къахьегамхочун сий доаккхаш йола «Молнеш» арахец, вымпел лу, премена ахча хьежалу. ХІаранена дІайоаийтай ден норма, сарахьа хьокхаме йоеха тІа хьахьокх из иштта кхоачашхьйй, мел ахча яздьд. Цудухьа цу боахамий комсий бешамашка къахьегачарна юкъе аьтта сагІ ниийслургвал балхацаре бездж нІкка. Иштта теркам тІабахийтай къахьегмнара безаш совбаккхара долча деншнта района кхьгча боахамашка а.

Цудухьа моьтта ба низ а хьинар а ца кхолеш комсашта гІулакх лоаттинечарна юкъе белгалбе-йиш йола нах. Царех ва Кирова цІерагІча чхьагІар доаккхача совхоза тракторист Малахов Виктор. Ший денна норма 1,6 гектар мара йоацача 3,2 гектар лаьтта аьха воал из. ХІаьта цу совхозерча Адиев Зайнадие хьокхам иш а тІех кул—350 процент. Царна тхьаьа цІи яккха лоь «Советская Россия» яхча боахамерча трактористо Лиходзе А. Н., комсаш йойгаш Гордо [illegible] нин.

Кхашка хьийтьа комсаш хьачу е кІеш цавох чхьагІар дакха [illegible] пункташ хІанзе кийчье доладенной [illegible]. Цар еррига оборудоваши [illegible] латт. эша евностаи кхи тІа а хьаеш е. Цхьатерра соахха дена аьса чІоагІар вай нехха дукхача горедашка дІаухийташ да.

ХІана занора кош тоаль хоалаьд. Цу гІулакха цІоагІа [illegible]гІбаьнабар кои. Алексадишна кулгалхеча Наурски чхьагІар доаккхача заводе. Еррига гойтара агІтаеш аргаваьккха тоаьй, зизай клумбашца, газонашца холлаьд шоай кош. Из деррига шоашта долга хеш болча къахьегамхоша безам тІабахийта чакхдаьккхар кош тоалара гІулакх.

Шоай кІей доале, бохъоьнца йола боьзо яьккхай цар шай республике цхьана хиначча яхье, [illegible]ба ерж.

И. КАРАГИЧЕВА,
[illegible] Наурски районан [illegible].

Чернореченъ кхьун юкъе дІасудеделача дукха ке йоацаш хьалдаь деьхьа віаштІердаь хехз цІеноиш да. Из а химкомбината къахьегамдоча лаьрхІа «Грознефтестрой» треста № 9 йолча гІишлой-монтажни управлене боллоша хьалъяь профилактори. Укхаза цхьаьн хана са е лоІай дарба дайташ бІаь сагІ кургіа. Цар довенша а лела [illegible] залаш, библиотека, столови.

Дукха ха элаекьа укхаза санаІа а дарба дайта а белгургба хилинаш.

М. Панкова даьккхача сурта тІа профилакторе здани.

БАРТ ТАЙНА КОЛЛЕКТИВ

Къахьегамхочун сий. ТІех дика къахьегараш совгІа дега йоахал эш из даккха. Даим вахар хоадеш, цунца боккха безам болаш кул ший сий лакха лоаттаду къахьегама сагІ. Иштта ва Оголенко Александр Степанович а. № 1 йолча спецСМУ из ца вокхаш сагІ нийслургвал. Иштта ший бригада цІи дІахазийтал цо дикача гІулакхашца, дега кхамаьрштаца. «Тха Степанович» оал цунах бригада членаша.

Йоакха иц бригада коллектив. Верригаш тхьаь эвь сагІ мара вац. Баькъа, цхьа дозал санна барт болаш хьалхалда къахьегаш хьайоагІа из дІахаш коллектив.

Цун хІара члена оаха тайп-тайпара иле а, вахарй хьаькъаш шоай тайпара кхетадейя а царна белгалдар да даим тІех дика къахьегар, гІулакхашл, заделаша хилар «Кхьча бесса хила йиш яц тай. коммунистически къахьегама цІа делаеш а бригада», — йоах управлене местькъа председатела Варвараш Георгий Рахмалович. «Иштта да из», — алийна хьаналь хьалхоаш партбюро секретара Кущенко Петр Михайлович.

«Цаl массанена тІехьа массавар цхьаннена тІехьа» яхача девизах къахьегаш я Оголенко бригада. Дзим цхьа барт болаш ба цун членаш. Уж миччча хана кийча хул шоайла гІо де, ца хоцуш хьеха. Иштта Іочабаьб уж шоай кулгалхочо коммуниста Александр Степановича.

Къахьегама наьъта тІа кІезига нийслан халонаш, кІезига хилнаш уж коммуниста Оголенко вахара накъа тІа а. Сийлахь-боккха тІом хьовчо шера из къахьегаш вар мехкашта чакхдоаккхача заводе. Дукха увзар яр віамигча сагІа: хІахо деша а керда специальностеш карерае а. Уж кхоачашхилилзар. Немецки фашистий гІаьрхой Іаьржа орднигаша кхерам тибера дукхаяча Даьхенна. ТІом болабенначa хьалхарча деношка дена советски халкъо котало яккхаца бера топ Іойилламзар салтечо. Кьовхачал, найрал цІийгара хьаьнекхар цо.

КІезига хІана бІаргалоапар цуна тІема шерашка: массанахьа йоахаь укхар горадаш юрташ. Цу хана чІоагІо йир тІемахоче йохаль гораш ткхаметтаоттаеча миа а хьинар а ца кхолеш дакъа лаца. Иштта лехар цо шийна шоллагІа специальность — гІишлоншер.

Доашнача хана тІех дика из карагІдаьнна гІишлошъяр оразе віаштІехьдаьльар хун. Цу хана Ален Александр Степановича дукха цІеноц хьалзаьд. Машара къахьегаш дукха толаме дахар бахьан долаш совгІаташи грамоташи тайнна коммуниста.

ГІишлошъерий профессе цхьайлелан бригаде шхьанна къахьега лелача сагІа дІайоваийта гІерташ кул бригадир. «Атта бац гІишлошъечун болх», — йоах Александр Степановича. — Баккъа ІалаьматеІ зог гІоаеза хьй кулгех даьна беркат бІаргадайча, иул совгІа фу хила йиш я хьаьа вахар хоадерал лоархІаме гІа а сийлахьа а.

Иштта я коммуниста Оголенко уйлаш. Иштта уйлаш болаш а цо кулгалду гІишлошъерий коллектив а.

Шо шу гаргта ха мара яц Ахмадов Шараудин бригаде вена. Ваккъа доацшача хана тІех дика карерзалъй цо хамешкашка говзал. «Мастера по пер» йоах Александр Степановича Шараудина балхах. ТІаккха оал «Шараудинах дика инженер хилар ве соха». Института заочни отделене деша ва из. Гуш за цунах боккъонца вола сагІ хургхилар.

Коммунистически къахьегама цІи лелаьча бригада коллектива шийни хьалхашка деккар оттадаьл сменни профессеш караерзаве. ГІишлошъечунгга кІезига моттигаш нийслан цхьанна хІама ца ешаш. Цул совгІа массаза а тоъаш хилаш къахьегама кулгаш а. Цудухьа боккха доархІам гІулакхах ба бригада хІара члена ший-кхо говзал карерзаяр. ХІаналечьа дукхачарна карагІдаьннав из лоархІаме гІулакх.

Хьалха Асаева Нура малар яр. ХІанз цо карерзаяй мотористъ говзал. Шийна тІаьхка керда декхарий толамца кхоачашду Нурас. Цхьа ди дІадодац цо ший декна нормаш 120—150 процент кхоачаш ца еш. Бригада коллективаш дика дагаделгІа Асаева балха ена хьалхара денош. Хала дар кхаьлсага цхьанцалоза балхаш. Шийна беш бола хьехаш дукха тІаэцаш яцар Нура. Нура ренал йолаш яр из бІагІи а кхийтта бригада членаш шоайла загабалар. Цар дьхьаьр таодучча дайпара Асаевна новкъъестал де. ший болх безаргболча налла тІа ца яккха. цхьа юкъ хьар. Цо дар чІоагІа хестаеш вар бригадир. Из дика йовзаш вар курача йийи ваьйа. ТІадилла гІулакх дертІа кхоачаш ца деш дукха моттигаш хуле е гуш дар кхалсаг бакха тІаераш. шийна тІадиллар дикагІа кхоачашде гІерташ йолга. ХІаьта такам йоах велакъежаш Александр Степановича, тха дикагІйола болхло я из. Дукха ха йоацаш цунна еннай коммунистически къахьегама ударника цІи. Лакха делаю из сий тоала цІи гІишлошъечо Асаева Нурас.

Слесарах Гриценко Виктор Александровичах «Слесари гІулакхий мастер», — оал.

Из даим кийча ва новкъъестаа эшача сага гІо де. Цудухьа Виктор Александровичо сий ду массане а.

Бригада коллективо закхий толамаш даьлар Май сийна яьржача социалистически яхье. ТІех дика къахьегар бахьан долаш толамца кхаьчашхо тІоийна хиина социалистически декхараш.

М. АУШЕВ.

ИЙДАРХОШТА — КЕРДА БАРЗКЪАШ

Тха швейно - производственни объединене хІамаш тегарача тайпа барзкъаш къахьегамхой раьза бозаш дІахапаш хилча чІоагІа хоавет тхона. Сахкат доза цхьаккха масели ара ца хецар тхона даим дагалаттаж за.

Укх шера продукци дикагІа хилийтара дІалехарш дукхагІа за, дукхагІъяр цхьоалагІча сортах арахецад езаш а ца. ХІаьта шоллагІча сортах арахецаргйола продукци 2 процент мара яц. Сахьха кхаь сортах арахецар еррига продукци.

ШоллагІча болхлече бехъоьнца безам тІа а бахийта болх берббола гІулакх віаштІехьдаьккхар чІоагІа лоархІаме да продукце хикал лакхъяра, ахьча коллективо доаха къахьегама толамаш дукхача довъе цох тийша да. Из гІулакх дика дел объединене ерригача цехашка, отделешка. Цхьайнена шоллагІвар эшшача хана новкъъестал де кийча ва.

ХІамаш тегарашта дика хов керда барзкъа ийда сагІ дог гІоаъюна хулга, из дика хилча къаьстта чІоагІа сакъердалуш хул из цунца.

Цудухьа объединене хІамаш тегараш хьинар кхозаш шоай беркхийча а кагийча а ийдархошта кердача моде йола мзделеш арахецар, цар дикал лакха хилийтара. ЦхьоалагІча майна совгІата лаьрчІа оаха арахецна йолаьй нейлонови маьача ивьлда кочамаш. Цхьабакъда бицбеннабац тхона кхалних а. Кхалнаха нейлонови кофташ тегаргйола модель кийчъеш да тхо. Цул совгІа 1,5 эзар кхалнаьха кочамаш тегаргъе оаха «Джерси» яхача кІадах. Из чІоагІа мозах лоархІаш а хІана. Июнь бутт тІаккхачаш тега йолалургьа цу кІадах йола кочамаш. Кердача моделех дукха тега долалургла берий барзкъаш а.

Берий хьашташ лиэзе кхоачашдара Шелковской района хьалха школа хиннача помещене берий кочамаш тегаргйола производство хьаела лерхІ. Цига болх беш хургба 150—200 болхло. ГрозношоллагІча цехе керда агрегат оттаьй. Цу тІа бол беш хургва 10 болхло. Цар берашта кердача моделех хІамаш тегаргьа.

Юххера а ала безаш ба са цхьаькха: массех ди хьалха тха объединене коллектив къовъелар. Тхо долча производственни практике балха ера технически училищера 90 совгІа йоІ. Шоаш училище теоретически Іомалььр практически довзаш, ца ховр Іомадеш къахьегаргда цар тха объединене. Опытни болхлоша шоай балха гонал дІа а луш Іомабу белхлой класса къона никалаш.

И. ЦЫГАНКОВ,
Грозненски швейно-производственни объединена портной [illegible].

КЪАХЬЕГАМАХ ДОАЛА БЕРКАТ

Толстов-Юрта уллача Грозненски района «Старосюртовский» совхозе эттара хьалха со нийсвелар цхьоалагІча отделене шоллагІча тракторно-полеводчески бригаде. Цу бригадена кулгалдеш ва Бекмурзиев Дакилбек. Цуна лоацца къамаьл хилар са.

Тха совхоза кхаш лелаераш дийталагІча апреле юкъ-юкъа дІаболабелар хьажкІаш дІае. Цхьабакъда из культура дІаера оаш йола температура ца хиларах балхаш кІезиг-дукха тІехьалаха дийзар тха. ХІара бригадана, звенона юкъе цхьоалагІча Май цІей сийна яьржача социалистически яхье сихагІа бІаьсти ю культураш хІае гІерташ тІехьагІа хургдолчунга а хьежаш бу оаха тхоай болх. ХІаьта дена дош-и оаха кхоачашдергда. Еррига бІаьсти ю культураш дІайийна доалаш латт тхо. Вайнаьха цхьа кица да «хьалхашка хьеже мара ког ма баккха, тІехьашка а хьеже мара деш ма ала», яхаш. Цо маьІхара ха тІехьа йоале а хьажкІаш дІаера аьттув боламгІа йола ха оттарга хьийжар тхо, хІаьта из ха хьатІаотташе а тхоай мел йола техника кхашка араьккхар. Иштта дийцар бригадира.

Дукхьаьа хьажкІаш мара кхы культура йисаш хІана совхозе дІае езача культурах дІайийна хІанза. ХІаьта уж тІехкьара гектараш чуш латт.

Миштта, фу гІулакх ду укхаза дІайийнача культурашта? Боахаме хий дехка лаьттащ ца хиларах лаьттанара тІоалла чІоагІа лорае езаш хул тха хьаланна. Иштта кутех дв хьалха дІайийна даьннача генарашта макхаш ахха лаьнна тхо. Цу тайпара обработка кьй кхычи культураштa а, — йоах совхоза керттерча агронома кои. Н. Федорова.

Миштта віаштІехьдаьккхад укхаза хьажкІа дІаера гІулакх? Иийтта механизированни звено я совхозе віашагІъелла. ХІара звено коллектива яхье а яьина цІейна дикача толамашца накъалхьара къахьегаш я. Хьацаргьа вай цхьоалагІча отделене шоайла яхье яьина ши звено. ЦаІ я вай республика заслуженни механизатор волча, Къахьегама Цеча Байракха орден лелеча Эльмурзаев Висита яр, шоллагІар я Бетерханов Султана яр.

Белгадде дела из шакхе а звено чуйоагІача отделене къахьегамхоша укх шера лаьтта лелаара культура лакха йола отделени аьа цІи яккха лаьрхІалга. Шоаш лаьрхІар кхоачашду цар. Висита звено тІехьара техтараш хьажкІаш дІаяьаш а. хІаьта ший нормаш хІара дена дика тІехкхоачашъю цо — 120—130 процент. Цуна уйлув болх беш ва хьажкІаш дІаювча Гоназий Мовлади. Из бахьан долаш ший сменни заданеш дикка тІехкхоачашъю Мовладе а. Планах хІара сменах е еза 12 гектар йолча 13—15 гектар ю цо.

Квадратно-гнездовой хьисапе ю Висита звено болхлоша хьажкІаш. Техкача гучадаьлар сенна Іалаьмате дика регулировка аь хилар, гектара кийса хилар квадраташ, хІаьта квадраташка лужа фу а агротехника боарамагІа за.

— 1964-ча шера зенз а сина е селаа, хІаьта болх санъато санна фу укхо, — йоах Висита. Массенхаза хинна укхаза юртбоахама производственни управленера баьхка специалисташ, квадратно-гнездовой хьисапе хьажкІа дІаера гелкана регулировка ниита е еза хойташ семинараш бир нар са болх лавде а луцаш. Из а ма хий са селана хьажкІа дика дІаера тешал.

Висита кулгалдеча звено механизатораша хош денал укх питалетка кхоалагІча шера хІара гектара тІара лакха хьувкъаш чуба: шекара свекла 150 центнер, планах йоагІар бІаь мара йоацича, плаз ме центнер тІехкхоачам а еш 12 центнер генараш, план 150 центнер йолча эш бІаь центнер силос.

— ВІаштІехьдаргдий шун дешна дош кхоачаше?

— Дукхьал цхьа хий хара эша хІама дац оаха гІулакх деча культуранта. Еррига агротехника бокъонаш кхоачашъяь даьмах тхо, дІахо йодача хана де леш гІулакх доацаш. ХІаьта кІезиг-дукха а йоачаш хьала ха эттача цу сахьате из дІакъовлара макхаш доахаргда.

— Миштад тІамка гурахьа дийна илат?

— КІа а мукх а цхьатарра хьатІадаль долдеар бІаьстан яхье. Цох кхоачам ца беш, минеральни удобренешна подкормка яь доаллаше а макхам дазар оаха деррига кхашка. ХІанз геттара дика шо а беша лакхлуш латт илат.

ТІехьашса безам болаш вая Висита яхье вахьна Бетерханов Султан а. Цун звеное укх шера 83 гектара тІа герох, кхоьттьа гектара тІа сеерам, 250 гектара тІа гурахьа цул илат кхету.

— БІаьстан яхье ю культураш тхоай механизаторий хьинарца доапчача хана дІайийна даьлар тхо, — йоах Султана, — ерригача культурашта эшаш дола гІулакх даьд.

Цхьан дешаца аьлча лакха ба къахьегамхой лоІам цунга хьажка дика хьункъаргда илат а.

М.-Ф. ПЛИЕВ.

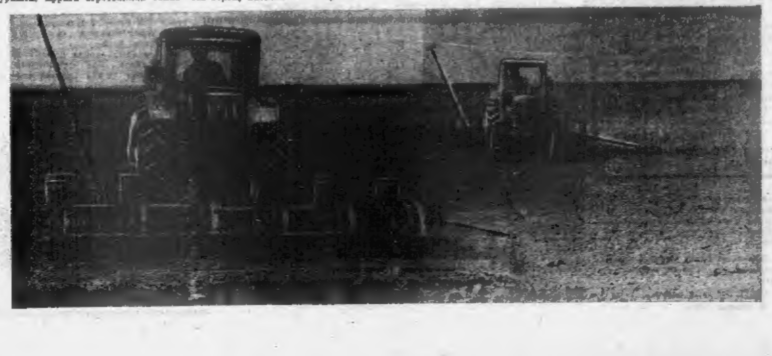

Сурта тІа: тІекхьаьжна хьанниІа гектарийн [illegible] а [illegible] Эльмурзаев Висита (аьрру), Гоназов Мовладе агрегаташ.

«СЕРДАЛО»
3-гІа агІ, 1 май 1969 шу.

ПЕДАГОГИЙ КЕРДА ОТРЯД

Шаккха а ца хиначу тайпара сиркбеш хьуьн тха факультете ухх деношка.

Хьалъзолад республика школашка хьехархой эшача хоттигий список а тІайоаллаш дола Нохч-ГІалгІайчен карта, беседаш хул, тха студенташ-выпускникаш вІашагІбетталу халкъа образоване болхлоцца.

Республика школашка дІа-юха хьежабеш латт институт бистельккха баьннараш.

Тха факультет яьккха, хьехархой хила лаьрхІа во-ла 118 студент балха баха путевкаш дІаецаш ба.

Царна юкъе ба историкаш, эрсий меттен литературан, нохчийн гІалгІайн меттен литературан специалисташ, вай республикерча дукхача къамех бола никалаш, цу даькъе 42 нохчон гІалгІаи, 76 эрсе, украинец, ярило, жугаге, дагестанец, черсе.

Къонача хьехархой дІахерча балха тІа мел дукха ниййслу дикахетараши дагадоацараши, цхъаза халонаш а.

Халкъа хьехархо хилар— из-м вай тІехьенна хьалхара жоп дала а дезаш, наькха санна доккха гІулакх ма дий.

Институт яьккха баьннараш балхаш тІа дІа-юха хьоажабале дукха хьалхагІа тха дикагІа болча хьехархоша выпускникашца къамаьлаш дир, тха институт яьккха а баьнна, республика районаш школашка болх беш болча хьехархошца кхетаче йир, хІаьта цига цар чІоагІа сакъердаме хІамаш дийцар шоай балхах лаьца, юрташкарча школашка хьехархочун болх шийна тайпара хиларах, шоай балха опыт йовзийтар.

Дукха ха йоаццаш Нохч-ГІалгІай АССР просвещене министр нох. М. У. Умаров, Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен педагогически института ректор доцент нох. В. И. Синельников, КПСС, ВЛКСМ обкомий болхлой, факультета деканаш юкъе а болаш хиннача пачхьалкхен комиссе кердача балха тІа хьожабарца дакъала бийцар институт яьккха баьннараш.

Деша багІаш яьккхача хана дукхача студенташа кІоаргІа знанеш ийцай шоай специальноста дакъе, дешархошца организационно-хьетача болх шиита бе безаш кхетадаьд.

Институт яьккхарий педагогически практика итогаш хьахьекхар уж тоьал дика кийчбенна хилар, кертерча дакъе шоашта хьалхашка оттадаьча декхарех лоархІабаьб практиканташ, хьахьекхад, урокаш шоашта кийчьеи чакхъяхеи хоьш хилар, предмети источники йовзаш хилар, институте шоашка методически кхьача говзаш кхетаии кхыгарна дІабала шоашта хоьш хилар.

Масала, шоай практика школашка дика йоагаш чакхъяьккхай Н. И. Водриновас, Т. Н. Пашенкос, Т. А. Исаевас, Б. М. Парова, Л. А. Нашхоевас, Р. М. Маровес.

ГІад а ваха белгалдаккха дог доагІа, тха факультето дика хьехархой-предметникаш кийчбаь ца Іеш, иштта краеведаши юрта пропагандисташ кийчбеш а хилар.

Иштта атеистически, фольклорни, археологически литературни кружкий хьинаре членаш ба институт яьккха а баьнна балха хьожабеш бола студенташ. Ш. Ш. Карсамаули, Б. Р. Аслибов, Л. П. Петрова, Л. П. Иванова санна болча студенташа сакъердаме докладаш яьй тха институте аь ца Іеш, Москвен Ленинградел а.

Тха институт яьккха дика хьехархой кхоачагІа республика школашка. Белгалдаккха деза, институт яьккхача дукхачар шоашта болх бе лоаман районий гаьнагІа йола школаш харжа хилар.

Ведана райоие гІорба, Н. В. Василенко, В. А. Япунина, В. Ф. Серовкий, В. М. Ниржев, Советски районе — З. М. Костанова, В. Л. Кукурхоев, С. С. Мальсагов, Мужеча — Г. А. Землянская.

Цхьабакъда, хІанача тІехьагІа дІаяле эшаш пачхьалкхен экзаменаш я тха институт яьккхарий, хІаьта уж цар тхона хетачох, тоаме дІа а лургья.

И. АЛИРОЕВ,

Нохч-ГІалгІай подинститута историко-филологически факультета декан, доцент.

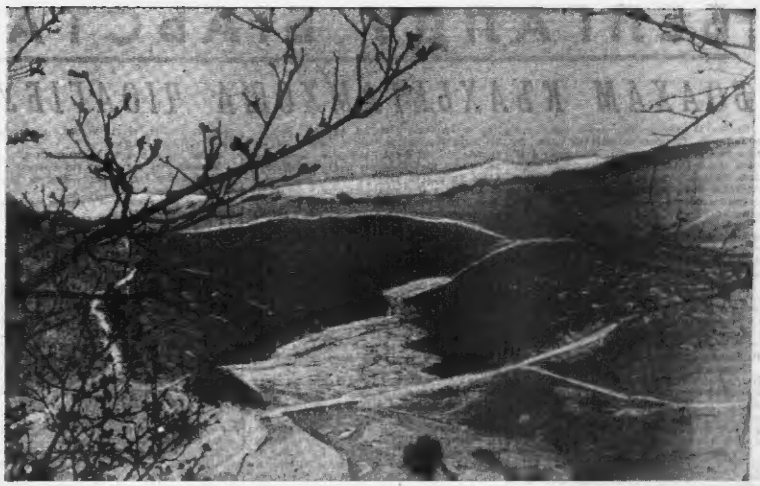

БІАЬСТИ НОАЛАШ ЛАТТ.

И. ПЛИЕВА фотоэтюд.

Школа. Из а тха дерриге а бахар сийрдадеккхар. Цудукъа даим цунца хила безам боагІа.

Из уйла йолаш ба ухх сурта тІа вайна бІаргагу Грозненски № 7 йолча юкъерча школа дешархой. Дика дешарал совгІа школьни общественни вахаре хьинаре дакъе лоацаш ба уж.

Тайп-тайпарча классашка ба дешаш. Цхьабакъда хІанз царна хьалхашка латта деккар цаІ да. Цхьоалагіча мел «Комсомольски экран» яха школьни пенгазет арахецаш боаш уж.

Сурта тІа: (эрдахьара эттаьа) 8-ча класса дешархо комсомоле комитета член Щербинина Татьяна, 9-ча классера Ноженко Юра (комсомола комитета секретарь), 10-ча класса дешархо, пенгазета редактор Гурманцаева Тая газет арахецаш боаш.

И. Плиева сурт.

ЦІЕЙ ДЕЗДЕЧА ШУ ТІА

Февраль бетта денз Грозне бахачарна моша баьцадаараш лоаттаду Грозненски района № 3 йолча сомий - баьцадаарий совхоза коллективо.

Цу хана денз теплицашка хьо а хиина цар схьай 13453 килограмм карсаш, 1700 килограмм петрушка, 2 тонн шавель 4 тонн хох, 130 килограмм зорсамаш.

Шоай низ а хьинар а ца кхоадеш къахьийгар баьцадаараш кхаллерча 1-ча Мая сийна вахте а этта.

Алхха шин дийнахьа, 29-ча 30-ча апреле, 2 тонн карсаш, иштта кхыдола баьцадаараш дайтах совхоза къахьегамхоша Грозне. Цар чам болашагІа хулийтаргда шу.

[illegible]

ЦІЕ БАЙРАКХАШ КЪЕГ

Доккха дуне хьуьн да тахан,
Зоьне иллеш дек.
БІаьстан Май цІенхачу баьхни
ЦІе Байракхаш къег.
Миллионаш адам доагІа,
Белаш, лувзаш дег,
Миллионий дега дІоагІа —
Деьхна Сацьа бег.
Вай дерригІа марзе [illegible]!
Дуне хаздерга!
Вац ухх аьтта сайц [illegible].
МаьстагІ товерга.
Довла тхоца, пролетараш,
ТІоаш хІоасса дуьнь!

Къегна шоай ЦІе Байракхаш,
Нийсо хьийна буьнь!
Ухх дуьнена дола [illegible]
Къахьегархой ба.
Дерриг дуне — дерриг вахар
Къахьегархой да.
Коммунисте барта долаш
Лекха хІора нег.
Коммунизме мутІахь долаш
Дега хІоро ег!..
Доккха дуне хьайнад тахан.
Зоьне иллеш дек.
БІаьстан Май цІенхачу баьхни
ЦІе Байракхаш къег.

САКЪЕРДАМЕ ХУРГЬЯ

Май деззача денощашка ухх тайпа сакъердаме мероприятеш хургья.

С. М. Кирова цІерагІча культуран санаторий паркехь [illegible] хоаш сезон. Цига [illegible] дийнахь Іурра денз [illegible] баккха сакъердам хургья.

Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен филармоне [illegible] оркестр хургья [illegible] — симфонически эстрадин. Филармоне коллективо оттадеча эстрадин концертага хьовса йиш хургья зрителий ЦхьоалагІча мел.

Кхь дийнахь парке театро городерча школашка художественни самодеятельноста концерташ уттадергда. Болх бергь [illegible] хургья. Цига зрителашта бІаргагургда художественни документальни кинофильмаш.

КхоалагІча мел сарраьха парка театре выступленеш еш хургья [illegible] хелхаран Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен ансамбль.

ТЕАТР ДУККАДЕЗАРАШТА

Нурадилов Ханпаший цІерагІча Нохч-ГІалгІай драматически театре ЦхьоалагІча мел А. Хамидова «Бож-Іаьлий эзар» яха спектакль хургья. ЦІай шоллагІча дийнахь хелхарен Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен ансамбле коллективо оттадеча концертага хьожургба зрителаш. В. Вайнштейна Н. Мужахоева язъяь «Москвени Мирзо» яха спектакль гойтаргья театро кхоалагІча мел.

Шоай зІамига зрителаш а бІаргагургбац театра коллективо. Урус-Мартана районе Гехи яхача юрта «Нурпиш Хонка» яха спектакль оттаргья артисташа.

Э. Смирнетто «ЭгІаб-[illegible] цІи» спектакль гойтаргья М. Ю. Лермонтова цІерагІча республикански драматически театра творчески коллективо цІай шоллагІча дийнахь (шоллагІча мел Іурра а сарахь а).

КхоалагІча мел В. Собко «Сердце моё тайну» яхач мел дейлагІча дийнахь В. Гюго «Мария Тюдор» яхач спектаклаш хургья театре сцена тІа.

[illegible] хьоашагІа доаа де «[illegible]» яха [illegible]. Шоай доашина йоакха цирковой программа хургья. Болгаре, Венгре, ГДР, Монголе, Польше, Румыне, Чехословаке, СССР-е циркан артисташ дакъа а лоацаш.

Вай эггара зІамагІболча зрителашта лаьрхІа сакъердаме спектаклаш кийчьый республикански театре коллектив. ЦІай шоллагІча дийнахь Г. Владычина «[illegible]» яхач шоллагІча дийнахь М. Андреева «Чучело» яхач спектаклаш гургья цига берашта. Е. Шварца «Красная шапочка» яха керда спектакль а оттургья театра. Цул совгІа республика юрташкара а яха тайп-тайпара спектаклаш уттаеш хургья театра коллектива.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ТЕАТР — ЗРИТЕЛА

Театра сцена тІа ухх шера фу бІаргаго йиш я хар лов тха зрителашта. Цар хаттара жоп а луш, са белгалдаккха безам ба ухх шерара Х. Нурадилова цІерагІча Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен драматически театра репертуар тха коллектива творчестве йоккха меттиг дІалоацаргйолаш йолча массехк кердача пьеса чотах шерлургхилар.

Дукха ха йоаццаш Я. Гомагулова язъяь хІагІа хоаа пьеса кхачай тхога Башкирера. Цун цхьан керттерча турпала цІи я — «Нарвес». Цу тІа шеррача планагІа гІоттаьй мугІарера ках бойбеш хьалдераш бІаьхийбеш долча тайпашта юкъерча моастагІала тема, долла хІама чулоацаш болча зІамигача сегаи йолаш юкъерча боккхача а зикача а безам темица хьахьекхай бокъонца йола деналерен хийнем самалаш. Пьеса язъяй боккъал башхача меттаца, дикача стихашца. Укхйна да зрителаш хьажа а актераш режиссераш болх бе а хІамаш.

Массала а лаьрххІе кийчлу театр аьхки республика юрташка гастролашка аха. Ухх шера, «Вож-Іаьла», «ДергбоацарашЃ», «Мехкаш-Мирза», «Жеро эпп» яхача а кхыча а спектаклел совгІа юрта бахама къахьегамхошта бІаргагургья къонача автора Ахмадов Іумара язъяьча «Хилаза ца волаш хиина шейх» яхача пьесагІа оттаь керда комеди. Шеро ше а йовзийт цун тема. Пьеса халкъе бувцача шаьрача меттаца, хьаьхаи яІаьхий фольклор шерра вокъе а йоалаеш язъяй, цо дуьц таханарча дийнахь а чІоагІа лоархІаме дола дош — дыха харцонех, ца мутІарерча кхьа кхьаъкъар тувладеш, зуламаш дош хилар.

Цхьаькха цхьа дика хІама лаьрхІа я да театр: Ахматова Раисай, Яндиева Жамалдина, Мамакаев Махьмада, Садулаев Іадлалий. Нохч-ГІалгІайчен цхьаболча кхьча поэтий поэтически произведенешкара спектакль оттае. Из хила еза сакъердаме, юкъара цхьа тематика, юкъара цхьа уйла а йолаш стихашкара оттаь спектакль. Кхеташ да, цкъарча юхьнга из хетаяла тарлуча тайпара, форма спене керттера изобразительни средство хургйоацаши хила йиш йоацаша хилар, стихай лакхача поэтически уйлах хатташ бола чулоацам форме Іетабеш хургбоацилга.

Ленински комсомола 50 шу дузача деношка советски кагирхошта хетаяь керда пьеса оттаеогья театро. Цу темана лаьрхІа шин пьеса уллa театра портфеле: Б. Горбатова «Дай къонал» нохч-гІалгІай къамах волча автора пьесеи. «Дай къонал» яхача пьесо дувц 20-ча шерашкарча комсомольцаш халача наькъех, хІаьта вокха— Нохч-ГІалгІайчене коллективизаци йолаеннача хана комсомольцашеи беднякашеи моттигерча кулакашца тІаІертта доаттабаьча къовсамах. Цу тІехьартоа цун автора Ошаев Махьмада хІанзарчоа «ШоллагІа таллгІи» аьнна цІи тилла а кастта йисте ярг йолаш а я.

Массаза я ю лара, кердача сезоне бицболийтаргбац къона зрителаш а. Театро царна кийчдергда кердача шера совгІат— дикадар царна Іомадергдолаш, дикадаи водари къоастаде ховргдолаш уж Іомабергболаш бола дикеи хозеи фаьлг. ХІана ухх сахьата белгалбаьб С. Силаева язбаь «Иркаш юхза цеск» яха фаьлг.

ХьагІайоагІача сезоне тха иштта безам ба Греце классически трагедецара а эрсий, классикашара а хІамаш харжа, цхьабакъда, хІанзалча хьалха белгалъяь цхьаькха произведенеш я.

Мадарра аьлча, Нохч-ГІалгІай писателий пьесаш тоъаш ца хиларо халча хьал тІа оттаду театр. Цунца лувзаленна ухх деношка творчески гІулакхашта вІашагІкхийтта хилар шин коллектив: театреи республика писателий Союзеи. Цига лаьрххІа къамаьлаш хилар къаман драматурге проблемай хьакъехьа. Из лоархІаме гІулакх къоастадаре шоай дагахьа Іайна дукха дешаш хьехадир шина а сагІоно. ХІана дІахора гІулакх во ца хила мегаш ца тха. Цига вІашагІкхийттача хана гучадаьлар, дукха писателаш драматургена тІабийраза пьесаш язъеш хилар. Тхона а тха зрителашта а керда, сакъердаме, лакха художественность йола пьесаш эш.

А. ГАПАЕВ,

театра литературни дакъа заведующи.

ВЕДЗИЖЕВ АХЬМАД

ЗОАХАЛОЛ

ДУВЦАР

Зоахалолаш мишта ду хеттай оаш? Тайп-тайпара да зоахалонаш дара наькъаш. Шоана-м хета хургда уж наькъаш эрга дац аьнне. Аз дуй буъ шоана уж цхьатера дац аьнна. Дайнадий шоана ахархочо култаца дІатайса фийгаш санна сиглених доахка седкъий. Массабола седкъа кьегаш бале а эрга да уж. ЦаІ лаккхагІа боал, вож хьалххайдача хьаловцаьургболча санна лоха хет, кхоалагІа бар боккха ба, биълагІа бар зІамига ба... Кхы дІахо санна дувц аз. Иштта да зоахалоний гІулакх цаІ шоллагІчоа тара хилац вІалла а. Уйла ел оаш зоахалоа а дийна бийхе маьре йодий цхьаяр? Йоах. ВІаший зІамига сага йоІи деза а дийна зоахалол деш хулий? Хул? Маьрагахьара, е лусталгахьара рьаза боапаш цхьацца юкъелелхараш болламе зоахалоа хулаш моттиг хулий? Хул? Цулукъа ях аз зоахалолаш дара наькъаш тайп-тайпара да. Вешта из мичча бесса хуле а сона башха хетаи зоахалол лаьрех дика дезал хуле, барт тайна дезал хуле. Из да керттера дар.

Хьаьщар вай тха йоккхача сага шуча-мохчангахьара гаргара саг хулаш йола Тоита. Со шоана дувца воаллар-м цун йоl маьре яхар дац, дале а мосала цуна лаьна аьлча а мегаргда. Дукха ха яц, цхьа шу сов ха мара яц цун йоl маьре яха. Нийс а лу нах-м, цун йоl маьре яхача деношка бахар тІа вахача кхийтар со из.

Фу деш я Залоабан? — хетт аз цуна йоІах. Сона ховра Тоита деррига дог йоІах доаллалга, цунах ханас чІоагІа доккхал делга. — Боли миштаб уккая? — Цу шера лорий институт а яьккха шоай юрта бола беш яр из.

— Дийна йоллаше со кхера чу ма аллари цо, — дага а доапаш езача йоІа латкъа эттар Тоита — Цега йІовхо ма йосийлари со цо, бІаргий са ма доаларий.

— Фу хилар цига? — хетт аз цо яхачох ца кхеташ, цхьа боккха бохаш иккарг лерІаш. — МалагІа туржаІ да яккхар?

Ах сахьата йоІа дийтакъа хургьяр из хинначох со кхетадале. Со кхьа доккха хІама хиларах тайша ваьннавар.

— Кхы фу дергдар цо, — йоах юххера а Тоита.—Маьре яхар-кх, сога хоаттам а боапаш.

Хара лоамаш со тийша ваьнтавар цо цхьа Іовдала маьрел лаь хиларах. Из чІоагІа моакъа хиниы хетт аз:

— Хьанга яхар из?

Со цецаьккхар цо сайна дениначо жооо. Шоана хоаш ма дий ехаде хьахпа аккхаре гІулакх сега ца хилар. Цудукъа вах къестабе хоьш вац. Нагахьа аз къоастабоййа саг цун дика е во хиларга хьежа къоастаду. Кхы уж къестабе бахьан сона доаззаш дац.

— Колхозерча аьшка вхьарага яхай, кІоажом кІомдаларг, — йоах елхача а кхаьча. — Аьшка вхьарага маьре яхийта дешийтадар из цунга лор хилалиа.

Іовдалах я Іа юацар, ала безам хиннабар са цунга цу хана. Фу башха аьшка пхьар а вижелар а, вижитер а хьа йоІа истаи хиача. ХІаьта а айса хьилаеох ва кхетаргьяц аьнна хетаеш хІама ца боадаш Іайра со.

— Яхар-м хІама дацар, — деткъ Тоита дІахо а, — цоша тІа тух тоссаш санна ше йоалаш цо дита каьхат мара.

— Из фу каьхат? — хетт аз.

— ШайтІа ма вадича вад йиш йоаца каьхат да-кх, — аьхача кхаьччай Тоита. «Нани, сона вов ИзмаьІлага аз маьрел дара хьо дувцаьа йолга» — иштта яздаьд эрсий меттІара. ТІаккха гІалгІай меттала кІалла язбаьд: «Цудукъа со едда маьре йода?» Яздергдарий цо из ма цун бІаргашта хІамах эхь хинналаре? — хетт сога Тоита. Фу аргдар аз дуйга? Са-м дамао але хІама, доыш а бьыкха дІицахар-кх.

ХІаца дешш а аьшкиваи вала. ХІана нейн мара хІама дац Тоита хеставеш. Оаш-м цхьалета ингат сиха хувцалу хилаора да ертде на. Сона хетавеза из дуьхьа дац.

— Кастта кижелер хулаш ва Изманла-м, йоах дукха ха йоалнаш ше сох кхийтача. — Институте заочно дешай ма вий на.

Тамаш еший, ше дийша ма из, е цун да а хиннавеи дийша. Дале а тахан дийша хилар везалга кхетаду цо. Сона хетаргахьа кхалсага бигат сиха хувцалуш хилар бахьан долаш а доаша, деррига вахар хувцадаар бахьан долаш да кх. Да-те. Бакъда мича беса дале а зоахалол да ца. Керда деза, мраде дезал хьахкар чІоагІдеш дола зоахалол.

Со се зоахалола юкъе делаш хиннавеи кІаккха а. Из да доаш хилар да аьлча-м нийса хургдац, нийсагІа хургда зоахалола говзал йоацаш ва аьлча. Боккъала дар шоана ховлуа дойи йоккха говзал хила еза зоахалол дувца а. Лера кІагарг мо шарра хила веза, меттта мерза хила веза. Цу зоахалола а ма воалаш вахавеларе юкъе гІоргвашар. Аз дІацуышгага моаша из мишта хилар а.

Юрта массанена ховш дар хьохоаз тракторист Батыри доахан детташ йола Зинеи юкъагІара чІоагІа безаш болга. Гале чу юв лочкъалургьяи оалаш да, цуа башха лочкъалац безам а. Бакъда цар безама геттара дукхьал яр Зиний даь нана Рукъет. Ерригача юрта а вац, йоахар цо, шийн вийи йоl яв товм болаш зІамига саг. Даь нанна бохам а бьь маьрел де ца ловш юхаувзалора Зина а. Геттара Батыра ца еха юхаувзалора аьла-м хьарц хила а мегар, а бакъда йоккха саг барта хьега догдоахар цо. Из иштта ца хилча «со едда маьре йода» аьнна каьхат а яздаь дІаяхача ма йовлардий ца а. Бакъда даь нана езаш йолча цо ма дацо.

— Батыра наьас дийцар сога йоккхача сагаца из зоахалол дувцадалар аьнна. Хара дац из, чІоагІа рьаза воацаш из гІулакх сайна тІаийцар аз. Батыра нанна из чІоагІа ловш хиларах. ХІаьта, айса дийшача из хургда аьнна догдоахьалга-м со йолаш ца хиннилга шоашта ма хой шоана.

Сона шаарл йоахар Рукъета санал. Ше яхар оттийта, ше яхар хилийта еррига юрта дукха оттаргйолаш яр из. Доача лувзаваре дІаволлавала веза со, аьнна соцаввр аз. Ховш дар, аз ара йийхал а оаве, цо кхьла а догхилар, аз мала хьежаш я аьлча, цо догІа делх аргдолга. Накъа дог во долла а дилар дуа из, аз массанена ховш дар, духьал оамал иштта яр-кх цуа.

Се зоахалола веза дІадаьздар Рукъетага, дехар-денар дуаша. БІарг тоха се веча санна хетийтар. Доаче ше воккха саг вІашагІкхийтача дага ма долаш фу дуc, ца дувцаш фу хуа. Иштта дІаькасаяр цу сарахьа тха шинне къамаьл. Бакъда, тешаргдий цо, аз яхар цхьаккхе дукхьала йоацаш дужийтар Рукъета. Айса лаьрхІачох хІама ца хила доал-те аьнна шекваьлар со цкъарчоа. Вешта из кхеравезаш хиннезацар. Из сона гучадаьлар дукха ца гоаш.

— Ма тамаш я оаш! Зина маьре ца яхийтар, зоахалол дац шуна хьоахазаш цхьаккха а? — гІулакх доаш санна кьайттар аз Рукъетага.

Йоашйича санна сиха согахьа хьажьелар из.

— Из фу мотт ба, — аьлар цо рьаза йоацаш. — Ухх юрта саг йсаллаерг мел кхиина зІамига саг ткоца зоахалол де гІерташ вац. Из а хьона хазахеке хьо лерга санна хила веза.

Аз кхетадир кхоида велача се кхайла хилар. ХІенз дерригга нийсача новкъа даьнна хиларах тайшавар со.

— Эу, — кхаьч лостадир аз цо хахар айса вІалла гарга а ца хутта санна. — Иштта оалар оаш-м, кхийна йоl мел йолча. Юххе кхьечча шун йоl дагеха цхьаккха саг хилац.

Сона хоуш массайтаза беза хувцалелар Рукъет. Аз аьнар сов воашаьа хилар хургдар-кх цун из.

— Вара хьох баьб Іа, — аьлар цо юххера а. — КІезигах дара тІехьа цхаь зоахалол ма делалдий тха кІанна чІа.

— Сона-м хезадац шуна цхьаккха саго зоахалол дувцаш хилар аьнна. — Рукъета сайна зо Іоттарам вІалла теркал яцар аз. — Вешта Зина [illegible]

— Хьона вІалла хІама хойхьагІ аьнна аьлх-м со вай зІамигта долаш денз а, цхьана кхийна, даьха ма дий вай, — гадаленна массехк хуташ цеарш тІелхашка яьлар йоккха саг. Вешта са йоІнга гІойгІа ма алахь, кукла хьоеш зоахалоаш дукха да хьона.

— Клуба заведующи волча Бисолта хьоахадьний шуна зоахалол? — сайна эггара хьалха дагавеча юртарча зІамигача сага цІи яьккхар аз.

— Хьайла малла вуьцар, — цаяшшаш аьлар Рукъет, — КхоалагІа шу ма дий цо зоахалола ухийта нах ца социйта.

— Из-м сона сайна а ховш дар, бакъда мукъарло дацар цуна. Сона хоьра ловзар дІа мишта дахьа деза.

— Бисолта-м йига а мегар из,— цхьа кІеттІа боацачох рьаза хилар со йоккхача сага яхачох. — Бакъда школа директор волча Селангирие-м югаргьяцар.

Хиц сона йоккхача сага шийн дукхвеза вийий йоl цхьацциаь югаргьяц аз яхар дар чІоагІагІа новкъа, е ше мел яхачох со шек ца аьнна хетадалар дар, бакъда тІехь-тІехьа чІоагІагІа корзагІйоалар из.

Дув буаш а, сона серлаш а из го тешаве гІертар кІезигах бахкийтабале аттаза Салангире шоайцига зоахалоле нах бахкийта хиларах.

Цхьаццане йоккхаш пхенелелаче кхы а зІамигача сага цІи яьккхар аз. Рукъета яхачох уж беррига а бахкийта ца Іеш зоахалола кхы а нах бахкийтабар.

Керттерчунга кхача веза хІанз, аьнна соцаяр аз дагахьа.

— Іа мел яхар хулийтар вай,— аьлар аз айса яхачох цхьаккха шеко хила йиш йоацаш санна лаьрхІа. — Бакъда тракторист вола Батыр-м вашаргвацар хьа вийий йоl йига.

Дика да аз мел дувцар хоаш Зина ца хазна. ХІанз хьа-м ца ала мегар цо, вешта хьанна зов цунна дага фу доахаргдар.

Со дІакхалла йоалаш санна бага а гІеттаьв эгІазьаха согахьа хьажар Рукъет. Цкъарчоа се цо арааккхар кхеравелар со.

— Мишта вашаргвацар? — бІарга тІа бІарг а оттабаь лаьттар сога Рукъета.

— Иштта вашаргвацар, — юххера сай дешел уребтталир аз, — Ухх юрта мел йола йоl, ца везаш я. Сона сайна дукха байнаб клубе хьалхашка хьалтехаъ доаллача цуа портретага хьежа юхаецаш меккарий.

— Нагахь ваше?.. Нагахь цо из юрг? — цІенхаитта хеттар Рукъета, — хьо хетаргдий, хьа бІаргаита?

«Са дай, — дог тохаделар са. — чІоагІъелахь а эгІаь йоккха саг».

— Мачара, — сайна доаш ца хеттачох кхаьг лостадир аз.

— ХІаьта, хІаьта, — геттара эгІазьахар йоккха саг. — Из хьай кий укх са кортале хувцалаьь Зина йига из ваше.

Кий-м хІанз хьона дІаила а хала дацар, — яхар аз сай дагахьа, дукхадеза Зинеи Батыри Іа вІашагІкхетийтаре?

Дукха ха яаде доккха ловзар латтар Зина Батырага маьре йодача. Сона хацар Рукъета из зоахалол вІашгІехь мишта дайкхад. Е хьаьлнене а хацар. Вешта фу бацда хар из. Дукхадезача йоІаи зІамигача сагаи керда дезал хьахулаш хилча.

Каст-каста цаяшшаш согахьа хьахьожар ловзар латтача кхоаллела Рукъет. Сона хоьра цун бІаралахьжарэ фу йоза. «ХІаьа фу аьгна Іа, — йоахар цо, — Юган санна хетий хьона Батыра са вийи йоl». Вешта [illegible] къаста-къаста бола-борзах хІоза вел.

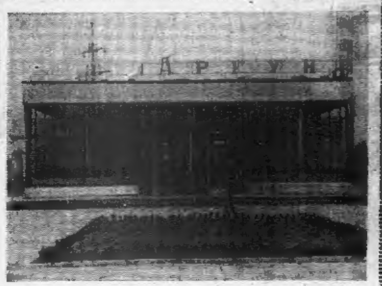

«АРГУН». Гьиннара ІаьоагІачох бІаргагуш де доккхийча алепацца аздаь из дош. Дукха ха яц Грозне, консервни завода гІанне йоаццача из цІи йола керда кафе [illegible]. Кхьолиага [illegible] зал 72 меттига лаьрхІа я. Къахьегамхошта малетта дика гІулакх ду уккаш болла беча коллективо. Тайп-тайпара чам болаш ба кийчбу кхача.

Хьаькйлла дукха ба еа а хІанз дуккхачарна [illegible] керда кафе.

Сурта тІа: кафа [illegible].

И. Плиева сурт.

ЛАДУВГІА, ХЬАЖА

РАДИО

2 МАЙ, ЕРА

Кьаллара программа

6.10 — «Доккха латапа» яха концерт.

ШоллагІа программа

9.00 — «Шера а хьо, хьаясарш Россия» яха илле-концерт. 9.45 — Верашта «Щенч лерий улица» яха радиопостановка. 10.21 — «Илле мух хьехн России тІагІоала» яха музыкальни композици. 11.00 — «Российски Федерацие республикашка гІолла музыкальни никъбар» яха радиокомпозици. 18.00 — «Майски бийса» яха музыкально-литературни композици. 19.50 — «Вож-Іаьла» яхача пьеса монтаж. 20.45 — «Сайре дика хилда» яха концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 МАЙ, ЕРА

14.55 — Передачай программа. 15.00 — Ахкарера спортивни сезон хьаьллар В. И. Ленина цІерагІча централни стадионера передача. (ЦТ). 18.00 — Вераша «Май хестабу» яха литературно-музыкальни композици. 18.30 — «ЦІей дездеш а Нохч-ГІалгІайче» (эрсий, нохчий, гІалгІай меттела). 19.25 — Передачай программа. 19.30 — «КВН-69». (ЦТ). 21.00 — «Время» («Хан») яха информационни программа. (ЦТ). 21.30 — «Кхойтта гІанд» яха многосерийни телевизионни театр (ЦТ). 22.40 — Лундстрема тьалха лоакхаш йола эстрадни оркестра концерт. (ЦТ).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахамен письмой отделий — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-38; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05077. Заказ № 2122.